

doi: [10.30497/rc.2025.248245.2110](https://doi.org/10.30497/rc.2025.248245.2110)

Received: 2025/05/12

Accepted: 2025/11/01

Modeling the Effect of Religious Beliefs on Security (Ethical, Judicial, and Economic): A Multivariate Analysis with Structural Equations Approach

Sina Aminizadeh⁻

Abstract

This study investigated the effective relationship between religious beliefs and security at the economic, ethical, and judicial levels. For this purpose, a survey method was employed, and 380 questionnaires were distributed based on the Cochran formula and the multistage random cluster sampling method. The results of the data analysis showed that religious beliefs, as a composite variable, could only account for 24% of the latent variables of security. In general, the significant effect of religious beliefs on overall security, with an estimate of 0.493 ($P < 0.001$), confirms the positive and strong influence of this variable. In this context, judicial security, serving as a reference variable, exhibited an effect size of 507, while moral security demonstrated a strong effect of 623 ($P < 0.001$), and economic security had a significant effect of 0.201 ($P = 0.047$) - all indicating a direct relationship with overall security. Furthermore, the analysis of the direct effects of religious beliefs revealed that this variable has a tangible impact on security (with an estimate of 0.211 and $C.R. = 3.796$), indicating a positive and strong relationship. The effect of judicial security is recognized as the reference variable at 1.000, while the direct effect of moral security (1.316) is higher than that of economic security (0.391). In terms of indirect effects, the relationships between security and its sub-components, including economic security (0.290), moral security (0.324), and judicial security (0.293), are also significant. Overall, the findings demonstrate a significant correlation between religious beliefs and security, with differing impacts on various security dimensions evident. The results of this study emphasize the importance of religious beliefs as an effective factor in promoting various levels of security. These findings can assist policymakers and decision-makers in the social realm to enhance the security situation within society by reinforcing religious beliefs. The emphasis on judicial and moral security as key elements highlights the necessity of participatory policies in this domain, as well as the effectiveness of addressing social and cultural dimensions in promoting public security.

Keywords: Structural equations, Belief, Moral security, Judicial security, Economic security.

⁻ Assistant Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, I.R.Iran.
sinaaminizadeh@uk.ac.ir

تأثیر باورهای دینی شهروندان کرمانی بر ابعاد امنیت اخلاقی، قضایی و اقتصادی: ارائه یک مدل ساختاری

سینا امینی زاده*

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه مؤثر بین باور دینی و امنیت در سطوح اقتصادی، اخلاقی و قضایی (به عنوان بعدی نوین) انجام شده است. برای این منظور از روش پیمایش و توزیع ۳۸۰ پرسشنامه بر اساس فرمول کوکران و روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای تصادفی استفاده شد. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که باور دینی به عنوان متغیری کل، تنها ۲۴ درصد از متغیر مکنون امنیت را توان سنجش دارد. به طور کلی، اثر معنادار باور دینی بر امنیت کل با تخمین 0.493 ($P < 0.001$) تأثیر مثبت و قوی این متغیر را تأیید می‌کند. در این راستا، امنیت قضایی با اثر 0.507 ، امنیت اخلاقی با تأثیر قوی 0.623 ($P < 0.001$) و امنیت اقتصادی نیز با تأثیر معنادار 0.201 ($P = 0.047$) رابطه مستقیمی با امنیت کل دارند. همچنین بررسی تأثیرات مستقیم باور دینی نشان داد که این متغیر تأثیر ملموسی بر امنیت دارد با برآورد 0.211 و $(C.R. = 3.796)$ که نمایانگر ارتباط مثبت و قوی است. تأثیر امنیت قضایی به عنوان متغیر مرجع $1,000$ شناخته شده و تأثیر مستقیم امنیت اخلاقی ($1,316$) بالاتر از امنیت اقتصادی ($0,391$) است. در تأثیرات غیرمستقیم، رابطه بین امنیت و زیرمجموعه‌های آن شامل امنیت اقتصادی ($0,290$)، امنیت اخلاقی ($0,324$) و امنیت قضایی ($0,293$) نیز معنادار است. در مجموع، یافته‌ها نشان‌دهنده همبستگی قابل ملاحظه میان باور دینی و امنیت است و تأثیرات مختلف آن بر ابعاد گوناگون امنیت به وضوح مشهود است. نتایج این تحقیق تأکید بر اهمیت باورهای دینی به عنوان عامل مؤثر بر ارتقای سطوح مختلف امنیت دارد. این یافته‌ها با ارائه کاربردهای سیاستی و راهبردی، می‌توانند به سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی و تعلیم و تربیت کمک کنند تا با تقویت باورهای دینی، به بهبود وضعیت امنیتی جامعه بپردازند. تأکید ویژه بر یافته‌های مربوط به امنیت قضایی و اخلاقی به عنوان عناصر کلیدی نشان می‌دهد که سیاست‌های مشارکتی در این زمینه ضروری است و توجه به ابعاد اجتماعی و فرهنگی (به ویژه در عرصه سیاست‌گذاری فرهنگی) می‌تواند در ارتقای امنیت عمومی مؤثر باشد.

واژگان کلیدی: معادلات ساختاری، باوردینی، امنیت اخلاقی، امنیت قضایی، امنیت اقتصادی.

مقدمه

باور دینی به عنوان یکی از عناصر کلیدی هویت اجتماعی، نقش بسیار مهمی در شکل دهی به احساس امنیت در میان افراد و جوامع ایفا می‌کند. این اعتقادات می‌توانند نه تنها به ثبات نقش‌های اجتماعی کمک کنند، بلکه در تقویت حس تعلق به یک گروه نیز مؤثر واقع شوند. از این رو، هنگامی که این باورها تحت تأثیر تهدیدات داخلی یا خارجی قرار گیرند، احساس ناامنی اجتماعی به دنبال خواهند داشت.

آل ویور به تأکید بر نقش هویت در امنیت اجتماعی می‌پردازد و آن را به عنوان حالتی روانی - اجتماعی تعریف می‌کند که در آن گروه‌های هویتی احساس عدم تهدید نسبت به هویت خود دارند (نویدنیا، ۱۳۸۸، ص. ۱۳۷). این تعریف دقیق نشان‌دهنده آن است که احساس امنیت اجتماعی نه تنها به شرایط مادی و اقتصادی وابسته است، بلکه به عوامل غیرمادی از جمله فرهنگ و باور نیز بستگی دارد. تهدیدات و عدم امنیت همیشه مبنای مادی ندارند نظیر تهاجم فرهنگی می‌تواند ناشی از تحولات جهانی، نفوذ فرهنگ‌های دیگر و یا سیاست‌های ملی باشد (ربیعی، ۱۳۸۳، ص. ۲۹۳). این تهدیدات نه تنها بر باورهای ارزشی افراد تأثیر می‌گذارد، بلکه ممکن است واکنش‌های منفی از جمله انزوا و خشونت را نیز در پی داشته باشند. به عبارت دیگر، زمانی که افراد گروه‌های هویتی با تهدیدات جدی مواجه می‌شوند، ممکن است به شیوه‌هایی پاسخ دهند که نه تنها به امنیت خود، بلکه به امنیت کل جامعه آسیب بزنند. بنابراین، امنیت اجتماعی فراتر از احساس فردی و اجتماعی است و با توانایی جامعه در حفظ ویژگی‌های اساسی خود، از جمله مؤلفه‌های اعتقادی، گره خورده است.

بوزان امنیت اجتماعی را به قابلیت حفظ الگوهای سنتی باور، زبان و فرهنگ مرتبط می‌داند که در برابر تهدیدات به چالش کشیده نمی‌شود (صدیق اورعی، ۱۳۷۵، ص. ۴۶). این تحلیل نشان می‌دهد که چگونه حفظ فرهنگ، زبان و سنت‌ها نه تنها به تنوع فرهنگی جهان کمک می‌کند، بلکه سبب تقویت اعتماد به نفس و هویت جمعی می‌شود. تونیس نیز بر اهمیت باور دینی در جلوگیری از ترس و وحشت و حفظ ویژگی‌های جمعی تأکید می‌کند (نویدنیا، ۱۳۸۲، ص. ۷۶). باورهای مذهبی می‌توانند به عنوان یک عنصر متحدکننده در میان اعضای جامعه عمل کنند و به آن‌ها کمک کنند تا

در مواجهه با بحران‌ها و چالش‌ها احساس امنیت کنند.

هیرشی همچنین بر این عقیده است که باور به عنوان محور اعتقادات اجتماعی می‌تواند احساس مسئولیت و امنیت را افزایش دهد (ربیعی، ۱۳۸۳، ص. ۱۶). از این رو، می‌توان نتیجه گرفت که تقویت هویت‌های اجتماعی و فرهنگی و همچنین حمایت از باورهای مذهبی می‌تواند به عنوان راهکارهایی مؤثر در راستای افزایش امنیت اجتماعی عمل کنند. با توجه به این نظریات، بررسی و تحلیل تهدیدات به هویت اجتماعی و راهکارهای مقابله با آن می‌تواند به عنوان یک حوزه تحقیقاتی مهم در علوم اجتماعی و مطالعات امنیتی مطرح شود.

لذا با توجه به مباحث مطرح شده، بررسی دقیق رابطه بین باورهای دینی و احساس امنیت در ابعاد مختلف ضرورت دارد. این پژوهش تلاش خواهد کرد تا ارتباط میان سطح باورهای دینی افراد و میزان احساس امنیت آنان را در ابعاد خاص بررسی کند. در این راستا، ابعاد چندگانه امنیت که برخی از آن‌ها در تحقیقات پیشین کمتر مورد تأکید قرار گرفته‌اند - از جمله امنیت قضایی، امنیت اخلاقی و همچنین امنیت اقتصادی به عنوان بعد شناخته شده‌تر - به صورت جامع و در تعامل با یکدیگر مورد بررسی قرار خواهند گرفت. امنیت قضایی به عنوان یکی از ارکان اساسی امنیت اجتماعی، نه تنها به حمایت از حقوق مادی و معنوی شهروندان می‌پردازد، بلکه با تأکید بر احترام به حیثیت، جان و مال افراد، بستری برای تحقق عدالت توزیعی و رویه‌ای فراهم می‌کند. این بعد از امنیت، به ویژه در جوامعی که نظام حقوقی آن‌ها متأثر از آموزه‌های دینی است، می‌تواند تحت تأثیر باورهای مذهبی قرار گیرد. به عبارت دیگر، اعتقادات دینی ممکن است بر درک افراد از عدالت، انصاف و رفتار عادلانه نهادهای قضایی تأثیر بگذارد. از آنجاکه تأمین امنیت قضایی عادلانه یکی از وظایف حاکمیتی و از تعهدات اساسی دولت‌ها محسوب می‌شود (محدث و دیگران، ۱۳۹۸، ص. ۲۰۷)، این پژوهش در پی آن است که نقش باورهای دینی را در تقویت یا تضعیف احساس امنیت قضایی بررسی کند.

در مقابل، امنیت اقتصادی که از دیرباز مورد توجه پژوهشگران بوده است، به ثبات و اطمینان در فعالیت‌های اقتصادی اشاره دارد و شرط لازم برای توسعه پایدار محسوب می‌شود. این بعد از امنیت، به افراد اطمینان می‌دهد که می‌توانند بدون ترس از نوسانات

شدید اقتصادی، به برنامه‌ریزی بلندمدت پردازند و از مواهب تولید و توزیع ثروت بهره‌مند شوند (عزیزی، ۱۳۹۸، ص. ۷). باورهای دینی ممکن است از طریق تأثیر بر رفتارهای اقتصادی، الگوی مصرف و نگرش به کار و تلاش، احساس امنیت اقتصادی را تحت تأثیر قرار دهند.

همچنین، امنیت اخلاقی به‌عنوان مفهومی نسبتاً جدید در ادبیات امنیتی، به حفظ ارزش‌ها و هنجارهای اساسی جامعه و صیانت از حرمت و حیثیت فردی و جمعی اشاره دارد (فدائی شهری و اسماعیلی، ۱۳۹۷). در جوامعی که دین نقش محوری در شکل‌دهی به اخلاقیات دارد، باورهای دینی می‌توانند به‌عنوان سپری در برابر آسیب‌های اخلاقی عمل کنند و از این طریق احساس امنیت اخلاقی را تقویت نمایند. این بعد از امنیت، به‌ویژه در عصر جهانی شدن و مواجهه فرهنگ‌ها با چالش‌های نوظهور اخلاقی، از اهمیت فزاینده‌ای برخوردار است.

باورهای دینی به‌عنوان یکی از نهادهای بنیادین جامعه، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌دهی به و احساس امنیت افراد ایفا می‌کنند. با این حال، توصیف این نقش غالباً فاقد پشتوانه‌ای از داده‌های عینی و میدانی است که ضرورت بررسی این رابطه را در بستر واقعی جامعه ایران توجیه کند. شواهد اقتصادی نشان می‌دهد که عوامل کلان اقتصادی مانند نرخ تورم بالا، که بر اساس گزارش‌های مرکز آمار ایران در سال ۱۴۰۰ به‌طور متوسط بیش از ۴۰ درصد بوده است (مرکز آمار ایران، ۱۴۰۱)، می‌تواند به‌عنوان یک عامل تهدیدکننده جدی، احساس ناامنی اقتصادی را دامن بزند؛ موردی که عزیزی (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای در مناطق مرزی ایران به‌وضوح به ارتباط آن با کاهش احساس امنیت پرداخته است.

از سوی دیگر، در بعد امنیت اخلاقی و قضایی، خلأ پژوهش‌های کاربردی که به‌طور خاص به نقش باور دینی پردازند، مشهود است. برای نمونه، مطالعه فدائی شهری و اسماعیلی (۱۳۹۷) اگرچه به ارائه راهبردهای پیشگیری از جرائم اخلاقی می‌پردازد، اما کمبود تمرکز بر نقش نگرش‌های دینی و به‌ویژه بررسی امنیت قضایی به‌عنوان یک متغیر مستقل را می‌توان از نقاط کاستی آن برشمرد. این خلأ پیشینه، لزوم تحقیقی را پُررنگ می‌سازد که بتواند رابطه باور دینی را نه تنها با امنیت اقتصادی، بلکه با ابعاد

کمتر بررسی شده‌ای مانند امنیت اخلاقی و به‌ویژه امنیت قضایی - که به معنای اطمینان از اجرای عادلانه قانون است - مورد سنجش قرار دهد.

با توجه به این توضیحات، هدف اصلی این پژوهش، تجزیه و تحلیل رابطه بین باورهای دینی و ابعاد سه‌گانه امنیت (قضایی، اقتصادی و اخلاقی) است تا از این رهگذر، بتوان شناختی برای تقویت احساس امنیت در جامعه ارائه داد و پاسخی برای سؤال این پژوهش (رابطه مؤثر بین باور دینی و امنیت چگونه است؟) یافت. این مطالعه می‌تواند به درک بهتری از نقش باور دینی در ارتقای امنیت منجر شود و زمینه را برای سیاست‌گذاری‌های کلان در حوزه امنیت ملی و فرهنگی فراهم آورد.

۱. پیشینه پژوهش

در گستره جامعه‌شناسی و روان‌شناسی اجتماعی، دینداری به‌عنوان یک عامل مؤثر در شکل‌گیری و تقویت احساس امنیت اجتماعی شناخته می‌شود. دینداری نه تنها به‌عنوان یک سیستم اعتقادی، بلکه به‌عنوان یک فاکتور اجتماعی و حمایتی ایفای نقش می‌کند که می‌تواند بر روی احساس امنیت فرد و جامعه تأثیر بگذارد. با توجه به تحولات اجتماعی و فرهنگی در جوامع مختلف، توجه به رابطه دینداری و احساس امنیت اجتماعی اهمیت بیشتری پیدا کرده است. در این زمینه، تحقیقات متعدد در تلاش‌اند تا تأثیر ابعاد مختلف دینداری بر احساس امنیت را بررسی و تحلیل کنند. در ادامه، نتایج برخی از این تحقیقات مورد بررسی قرار می‌گیرد.

براتی بیان می‌کند که بین دینداری و احساس امنیت اجتماعی در میان زنان شهرستان بجنورد همبستگی بالایی وجود دارد و افزایش دینداری، حس امنیت اجتماعی را نیز تقویت می‌کند (براتی، ۱۳۹۱).

سهراب عبدی، زرین علینقی فقیهی و محمدرضا ضمیری معتقدند که رابطه مستقیم دینداری با هویت‌یابی و کجروی رفتاری معنادار است، درحالی‌که این رابطه در مورد سلامت روان و امنیت اجتماعی معنادار نیست (سهراب عبدی و دیگران، ۱۳۹۷).

اکبر ذوالفقاری، طاها عشایری و صدیقه اسماعیلی تأکید می‌کنند که مؤلفه‌های دینداری تأثیر معناداری بر احساس امنیت اجتماعی دارند و به‌ویژه بُعد عاطفی دینداری

بیشترین تأثیر را داراست (ذوالفقاری و دیگران، ۱۴۰۰).

فربیا شایگان نشان می‌دهد که بین دینداری دانش‌آموزان دختر و احساس امنیت رابطه معکوس و معناداری وجود دارد؛ به گونه‌ای که هرچه دینداری بیشتر باشد، احساس امنیت کمتر است (شایگان، ۱۳۹۳).

حسین میرزائی و ابوالقاسم راسخی به این نتیجه رسیده‌اند که بین دینداری و اعتماد اجتماعی با احساس امنیت رابطه مثبت و هم‌افزایی وجود دارد (میرزائی و راسخی، ۱۳۹۸).

حمید دهقانی و همکاران نیز بیان می‌کنند که دینداری و ابعاد آن با احساس امنیت اجتماعی رابطه مثبت و معناداری دارند (دهقانی و دیگران، ۱۳۹۹).

طاها عشایری و همکاران تأکید دارند که دینداری بر احساس امنیت اجتماعی تأثیر مستقیم و معناداری دارد (عشایری و دیگران، ۱۴۰۰).

ثریا اکبری شهابی و داود ابراهیم پور نشان می‌دهند که ابعاد دینداری با احساس امنیت اجتماعی رابطه مستقیم و معناداری دارند (اکبری شهابی و ابراهیم پور، ۱۳۹۷).

امیر الیاسی و همکاران گزارش می‌دهند که سن، نوع پوشش و دینداری رابطه مثبت و مستقیم با احساس امنیت اجتماعی دارند (الیاسی و دیگران، ۱۳۹۸).

حسن رضا رفیعی و همکاران اشاره می‌کنند که رابطه مثبت و معنادار بین دینداری و احساس امنیت وجود دارد، اگرچه تأثیر رسانه‌های جمعی متفاوت است (رفیعی و دیگران، ۱۳۹۹).

سید علیرضا افشانی و همکاران به این نتیجه می‌رسند که بین دینداری و احساس امنیت اجتماعی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و افزایش دینداری، احساس امنیت را نیز تقویت می‌کند (افشانی و دیگران، ۱۳۹۷).

پوراحمد و همکاران گواهی می‌دهند که دینداری و احساس امنیت رابطه معناداری دارند و افزایش دینداری، احساس امنیت را تقویت می‌کند (پوراحمد و دیگران، ۱۳۹۱).

شاطریان و همکاران معتقدند که بین دینداری و احساس امنیت اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد و به‌طورکلی، با افزایش دینداری، احساس امنیت اجتماعی بیشتر

می‌شود (شاطریان و دیگران، ۱۳۹۵).

بنی مهدی و همکاران نتیجه می‌گیرند که هرچه میزان دینداری بیشتر باشد، ترس از امور ناامن افزایش می‌یابد (بنی مهدی و دیگران، ۱۳۹۵).

شهرام فتاحی و همکاران نشان می‌دهند که دینداری و ابعاد آن با احساس امنیت اجتماعی رابطه مثبت و معناداری دارند (فتاحی و دیگران، ۱۳۹۵).

امین بیدختی و همکاران به این نتیجه می‌رسند که دینداری و سرمایه اجتماعی هر دو تأثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی هستند (بیدختی و دیگران، ۱۳۹۱).

معصومه کرمانشاهی و همکاران تأکید می‌کنند که بین دینداری و احساس امنیت اجتماعی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد و احساس امنیت اجتماعی بر تحمل اجتماعی نیز تأثیر مثبت دارد (کرمانشاهی و دیگران، ۱۴۰۲).

کمال کوهی نشان می‌دهد که دینداری و سرمایه اجتماعی هر دو تأثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی هستند و ارتباط مستقیم با احساس امنیت وجود دارد (کوهی، ۱۴۰۳).

سیداحمد میر محمد تبار در پژوهش خود نتیجه می‌گیرد که مشارکت در اجتماعات دینی منجر به افزایش امنیت فرهنگی جوانان می‌شود (میر محمد تبار، ۱۴۰۳).

نوآوری اصلی پژوهش حاضر در مقایسه با سایر پژوهش‌های ذکر شده، «تئوریزه کردن و آزمون تجربی رابطه بین باور دینی با یک چهارچوب سه‌بعدی نوین از امنیت (قضایی، اخلاقی، اقتصادی) در قالب یک مدل علی پیشرفته» است. این پژوهش با عبور از سطح کلی‌گویی‌ها درباره رابطه دینداری و امنیت، نشان می‌دهد که این رابطه دقیقاً در کدام عرصه‌های حیات اجتماعی (اخلاق، قضا، اقتصاد) قوی‌تر و معنادارتر است و ابزارهای کمی دقیقی برای سنجش این تأثیر ارائه می‌دهد.

۱-۱. اهداف پژوهش

هدف از این پژوهش شناخت و تبیین رابطه مؤثر بین باور دینی و امنیت است.

۲-۱. سؤالات پژوهش

۱- جهت، شدت و نوع رابطه بین باور دینی با امنیت (اخلاقی، قضایی و اقتصادی) چیست؟

۲- جهت و شدت اثر باور دینی با امنیت (اخلاقی، قضایی و اقتصادی) چیست؟

۳-۱. فرضیات

۱-۳-۱. فرضیه کلی

بین باور دینی و امنیت رابطه معنادار و مؤثر وجود دارد.

۲-۳-۱. فرضیات خرد

۱- بین باور دینی و امنیت اخلاقی رابطه معنادار و مؤثری وجود دارد.

۲- بین باور دینی و امنیت قضایی رابطه معنادار و مؤثری وجود دارد.

۳- بین باور دینی و امنیت اقتصادی رابطه معنادار و مؤثری وجود دارد.

۴-۱. نقد و بررسی پیشنهاد

بررسی مجموعه یافته‌های تحقیقاتی ارائه شده در رابطه با دینداری و احساس امنیت اجتماعی نشان دهنده تنوع در نتایج و رویکردهای مختلف می‌باشد. در حالی که اکثر تحقیقات بر رابطه مثبت دینداری با احساس امنیت اجتماعی تأکید می‌کنند، اما تحلیل دقیق این نتایج نشان می‌دهد که ابعاد مختلف امنیت، همانند امنیت اخلاقی و قضایی، به‌طور کافی مورد بررسی و تحلیل قرار نگرفته‌اند.

برای مثال، در حالی که براتی و دیگر پژوهشگران بر تأثیر دینداری بر احساس امنیت اجتماعی تأکید دارند، به ابعاد عمیق‌تر و پیچیده‌تری مانند امنیت اخلاقی و قانونی که به ساختارهای اجتماعی و نهادهای قضایی مرتبط می‌شود، کمتر توجه شده است (براتی، ۱۳۹۱؛ سهراب عبدی و دیگران، ۱۳۹۷). امنیت اخلاقی به معنای احساس امنیت در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی بوده و بررسی این بُعد می‌تواند نقش دینداری در تقویت ارزش‌های اخلاقی را بیشتر روشن کند. همچنین، امنیت قضایی به عدم وجود تهدیدات قانونی و اعتماد به سیستم عدالت اشاره دارد که به‌نوعی می‌تواند احساس امنیت اجتماعی را تحت تأثیر قرار دهد.

با توجه به پژوهش‌های موجود، مانند کارهای فریبا شایگان که نشان‌دهنده رابطه معکوس بین دینداری و احساس امنیت در میان دانش‌آموزان دختر است، می‌توان استنباط کرد که ابعاد امنیتی همچون احساس عدم اطمینان از رفتارهای اجتماعی یا تهدیدات فرهنگی در جامعه جوانان وجود دارد، اما در این پژوهش‌ها به آن پرداخته نشده است (شایگان، ۱۳۹۳).

در حالی که حسین میرزائی و ابوالقاسم راسخی بر رابطه مثبت دینداری و اعتماد اجتماعی تأکید دارند، این نتایج نمی‌تواند حاوی تمامی ابعاد واقعیت باشد، به خصوص هنگامی که به تجربه‌های روزمره و چالش‌های موجود در جامعه توجه نشود (میرزائی و راسخی، ۱۳۹۸). در نهایت، نیاز است که مطالعات آینده بیشتر بر روی ابعاد مختلف امنیت، به ویژه مسائل امنیت اخلاقی و قضایی، تمرکز کنند تا تصویر جامع‌تری از تأثیر دینداری بر امنیت اجتماعی ارائه دهند. این موضوع به پژوهشگران این فرصت را می‌دهد که ابعاد اجتماعی و فرهنگی بیشتری را در نظر بگیرند و نتایج دقیق‌تری حاصل کنند که می‌تواند به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان اجتماعی کمک کند.

۲. چهارچوب نظری

در پژوهش حاضر، رابطه بین دینداری و امنیت با استفاده از نظریات اندیشمندان مختلف از جمله گیدنز، لومان، دورکیم و هیرشی مورد بررسی قرار می‌گیرد. این چهارچوب نظری با تلفیق دیدگاه‌های جامعه‌شناختی و روان‌شناختی، ابعاد مختلف تأثیر دین بر امنیت فردی و اجتماعی را تحلیل می‌کند. در این خصوص گیدنز معتقد است که دین برای انسان‌ها امنیت بخش است زیرا نه تنها خدایان و نیروهای مذهبی حمایت‌های قابل اتکای مشیتی را برای مؤمنان فراهم می‌سازند، بلکه کارگزاران مذهبی نیز این کار را انجام می‌دهند باورداشت‌های مذهبی مهم‌ترین کارشان این است که معمولاً به انسان در مقابل تجربه رویدادها و موقعیت‌ها احساس آرامش و امنیت تزریق می‌کنند. مناسب نیز هرچند غالباً جنبه اجباری دارند ولی عمیقاً آرامش بخش اند زیرا به یک رشته عملکردهای معین کیفیت آیینی می‌بخشند. خلاصه آنکه مذهب به شیوه‌ای بنیادی در امنیت وجودی دخالت دارد (گیدنز، ۱۳۸۰، ص. ۱۲۴). از نظر گیدنز

مؤلفه‌های کلیدی در این رابطه می‌تواند:

- ≠ حمایت الهی و مشیتی: دین با ارائه حمایت‌های معنوی از سوی خداوند و نیروهای مذهبی، احساس امنیت را در افراد تقویت می‌کند.
- ≠ نقش کارگزاران مذهبی: رهبران و نهادهای دینی با ارائه راهنمایی‌های معنوی و حمایت اجتماعی، به کاهش حس ناامنی و افزایش اطمینان کمک می‌کنند.
- ≠ کارکرد مناسک: انجام مناسک دینی (نماز، دعا، مراسم جمعی) به دلیل ساختار آیینی خود، آرامشبخش بوده و به زندگی نظم و ثبات می‌بخشد.
- از نظر «لومان» نیز احساس مخاطره در دنیای جدید ریشه در دوری از مذهب دارد. به عقیده وی از آنجاکه مفهوم مخاطره ریشه‌ای به نسبت اخیر دارد امکان جدایی آن از خطر باید از ویژگی‌های اجتماعی مدرنیسم سرچشمه گرفته باشد. اصولاً مخاطره از قبول این نظر سرچشمه می‌گیرد که بیشترین احتمال‌هایی که بر فعالیت بشری تأثیر می‌گذارند زائیده انسان اند نه خدا و طبیعت (ربانی، ۱۳۸۶، ص. ۶) مؤلفه‌های کلیدی از دید لومان نیز عبارت‌اند از:
- ≠ جدایی مخاطره از خطر: در جوامع مدرن، مخاطرات ناشی از تصمیمات انسانی هستند، نه عوامل طبیعی یا الهی.
- ≠ کاهش نقش دین: با افول نفوذ دین، افراد در مواجهه با عدم قطعیت‌های زندگی فاقد چهارچوب‌های معنابخش سنتی می‌شوند.
- ≠ درنهایت دو عامل فوق منجر به احساس ناامنی: دوری از باورهای دینی منجر به افزایش احساس آسیب‌پذیری در برابر مخاطرات اجتماعی و فردی می‌شود.
- دورکیم یکی از نخستین جامعه‌شناسانی بود که دین را مطالعه کرد کارهای او بر این امر تأکید داشت که دین کارکردهای سودمندی برای جامعه دارد که عبارت‌اند از:
- همبستگی، اجتماعی دین اعتقادات بنیادی و ارزش‌های جامعه را نیرومند می‌سازد. برای آن‌ها حرمت قائل است و آن‌ها را در جایگاه‌هایی فراتر از هرگونه کنجکاو و تردید احتمالی قرار می‌دهد. این کارکرد همان همبستگی اجتماعی است که دورکیم بر آنان تأکید می‌کند هر زمانی که مراسم مذهبی انجام شده است در آن آشکارا دوباره به ارزش‌های بنیادی جامعه تأکید و تکیه شده است.

- احساس تعلق دین به فرد احساس تعلق میبخشد همان گونه که یک عضو جامعه دینی احساس تعلق به جامعه می کند و برانگیخته می شود تا عضوی سازگار و خوشنود برای جامعه باقی بماند. احساس هدف داشتن دین به تبیین هدف از زندگی ما در این جهان چه می کنیم؟ و احساس غیرقابل پیش بینی بودن آن کمک می کند دین حتی در جوامع ابتدایی برای نبود محصول کشاورزی و باران تبیین هایی دارد.

- رهنمودهای اخلاقی ارزش های دینی به هر فرد رهنمودهایی می دهد که با آن رفتار خود را ارزیابی کند. این کارکردها برای جامعه و خود فرد سودمند است زیرا با تأکید بر ارزش های جامعه آن را همبسته نگه می دارد و فرد را برمی انگیزد و راهنمایی می کند تا به شیوه ای عمل کند که همنوایی اجتماعی داشته باشد یا آن گونه که جامعه شناسان می گویند به کمک آن جامعه کنترل شود برای فرد سودمند است زیرا به او احساس تعلق به زندگی می دهد و آن را هدفمند می سازد (Moore, 1993, p. 336) مؤلفه های مدنظر دورکیم نیز عبارت اند از:

≠ همبستگی اجتماعی: دین با تقویت ارزش های مشترک، انسجام اجتماعی را افزایش داده و امنیت جمعی را تقویت می کند.

≠ احساس تعلق: عضویت در جامعه دینی، حس هویت و حمایت متقابل را ایجاد می کند که به کاهش انزوای اجتماعی می انجامد.

≠ تبیین پذیری جهان: دین با ارائه تفسیرهایی برای رویدادهای غیرقابل پیش بینی (مانند بلایا)، اضطراب را کاهش می دهد.

≠ رهنمودهای اخلاقی: هنجارهای دینی رفتار افراد را تنظیم کرده و از انحرافات اجتماعی جلوگیری می کنند.

در نهایت هیرشی در نظریه پیوند بیان می کند که باورها عنصر باور نیز بیانگر میزان اعتقاد فرد به اعتبار قواعد اخلاقی و اجتماعی باور او نسبت به ارزش ها و هنجارهای اخلاقی جامعه و وفاداری وی به آنها است به نظر، هیرشی اگر فردی جدداً این باور را داشته باشد که درگیر شدن در گونه هایی خاص از رفتارها کار درستی نیست مشارکت در آن رفتارها برای او دور از تصور خواهد بود و در مقابل کسانی که اعتقاد و وفاداری

ضعیفی نسبت به ارزش و هنجارها دارند ممکن است تمایل بیشتری به نادیده گرفتن آن‌ها داشته باشد. در واقع بر اساس مدل هیرشی هرچه میزان همبستگی گروهی افراد بالاتر رفته و از سوی دیگر اعتقادات و باورهای فردی انسجام بیشتری داشته باشند احساس مسئولیت فردی بالاتر رفته که دیگر فرد برای انجام دادن اعمال بزهکارانه رغبت چندانی نخواهد داشت (بخارایی، ۱۳۸۶، ص. ۵۰۰). مؤلفه‌های کلیدی هیرشی در رابطه با باور و امنیت را می‌توان این‌گونه دید:

≠ باور به هنجارها: هرچه اعتقاد فرد به ارزش‌های دینی قوی‌تر باشد، تمایل به نقض قواعد (مانند جرم) کاهش می‌یابد.

≠ همبستگی گروهی: پیوندهای دینی (مانند مشارکت در مراسم مذهبی) تعهد فرد به هنجارها را تقویت می‌کند.

≠ مسئولیت‌پذیری: دینداری با افزایش خودکنترلی، رفتارهای پُرخطر را محدود می‌سازد.

با رویکرد ترکیبی نظریات فوق، رابطه دینداری و امنیت در سه سطح می‌توان تحلیل کرد:

جدول (۱): خلاصه نظریه مورد استفاده

سطح تحلیل	مکانیسم تأثیر دینداری	نظریه‌های مرتبط
فردی - روانی	کاهش اضطراب، افزایش امنیت وجودی	گیدنز، لومان
اجتماعی - هنجاری	تقویت همبستگی، کنترل رفتارهای انحرافی	دورکیم، هیرشی
فرهنگی - معنایی	ارائه چهارچوب تفسیری برای رویدادهای نامعلوم	دورکیم، گیدنز

البته با نگاهی ترکیبی می‌شود حتی نظریه کنترل اجتماعی هیرشی با نظریه امنیتی‌سازی^۱ بوزان دید. نظریه کنترل اجتماعی هیرشی بر نقش «باور» به هنجارهای اجتماعی در جلوگیری از کجروی تأکید می‌کند. این مکانیسم را می‌توان با نظریه (باری بوزان) از مکتب کپنهاگ درباره (امنیتی‌سازی) تلفیق کرد. بوزان (۱۹۹۸) استدلال می‌کند که یک تهدید هنگامی به مسئله‌ای «امنیتی» تبدیل می‌شود که از حیطة عادی سیاسی

فرا تر رفته و به عنوان خطری وجودی برای یک جامعه تعریف گردد (Buzan, 1998, p. 24). باورهای دینی قوی، از طریق تقویت هنجارهای مشترک و ایجاد حس مسئولیت‌پذیری (هیرشی)، مانع از آن می‌شوند که بسیاری از رفتارهای انحرافی در گام اول به عنوان یک «تهدید امنیتی» تعریف شوند. به عبارت دیگر، دینداری با تقویت کنترل اجتماعی غیررسمی، از نیاز به «امنیتی‌سازی» رسمی بسیاری از مسائل اجتماعی (از جمله در حوزه قضایی) می‌کاهد و به تثبیت «امنیت قضایی» کمک می‌کند. بنابراین، تأثیر غیرمستقیم باور دینی بر امنیت قضایی را می‌توان با این چهارچوب تلفیقی تحلیل کرد. از طرفی نگاه به دین در قالب عنصر تأثیرگذار در امور دینی و باور افراد به عنوان کاهش‌دهنده اضطراب با دیدگاه گیدنز درباره امنیت وجودی با یافته‌های مدرن روان‌شناسی دین همسو است. نظریه‌پردازانی مانند (اروین یالوم) بر اضطراب‌های وجودی بنیادین انسان (مانند: مرگ، آزادی، انزوا و بی‌معنایی) تأکید دارند (Yalom, 1980, p. 9). پژوهش‌ها در روان‌شناسی دین نشان می‌دهند که باورها و مناسک دینی، سازوکارهای مقابله‌ای مؤثری برای کاهش این اضطراب‌ها فراهم می‌کنند. برای مثال، لورنز و همکاران (۲۰۱۹) در فراتحلیلی نشان دادند که دینداری با سطوح پایین‌تر اضطراب، افسردگی و پریشانی روانی رابطه مثبت دارد (Lorenz & et al., 2019, p. 12). این یافته مکمل دیدگاه گیدنز است و توضیح می‌دهد که چگونه دین از طریق ارائه معنا، حمایت اجتماعی و چهارچوبی برای درک رنج‌ها، به «امنیت روانی» فرد کمک می‌کند که زیربنای امنیت در سایر سطوح (اخلاقی، اقتصادی) است. رویکردهای جدید در این حوزه دین و تربیت، تربیت دینی را صرفاً انتقال گزاره‌های اعتقادی نمی‌دانند، بلکه آن را فرایندی می‌دانند که از طریق درونی‌سازی ارزش‌ها، تقویت «قضاوت اخلاقی» و پرورش حس «تعلق به یک جامعه معنوی»، سرمایه اجتماعی و روانی فرد را ارتقا می‌بخشد. این سرمایه‌گذاری معنوی، به‌طور مستقیم بر احساس امنیت فرد تأثیر می‌گذارد.

اسمیت (۲۰۲۲) با بررسی نظام‌مند برنامه‌های تربیت دینی نشان داد که برنامه‌های

موفق، بر توسعه «هویت دینی یکپارچه» تمرکز دارند. چنین هویتی که در آن باورهای دینی به شکلی اصیل در زندگی شخصی و اجتماعی فرد تلفیق می‌شوند. به‌عنوان یک عامل تاب‌آور در برابر بحران‌های هویتی و بی‌معنایی عمل می‌کند و از این طریق، بنیان «امنیت اخلاقی» و «امنیت روانی - اجتماعی» را تقویت می‌نماید (Smith & et al., 2022). این یافته، مکانیسم نظری محکمی برای تبیین رابطه قوی بین باور دینی و امنیت اخلاقی را فراهم می‌آورد.

همچنین، جانسون (۲۰۲۲) با اتکا به نظریه «سرمایه دینی»، استدلال می‌کند که تربیت دینی مؤثر، منجر به انباشت سرمایه‌ای می‌شود که قابل تبدیل به سایر شکل‌های سرمایه است. برای نمونه، شبکه‌های اجتماعی که درون جامعه مذهبی شکل می‌گیرند (سرمایه اجتماعی) می‌توانند در در زمان مناسب به‌عنوان یک «شبکه ایمنی» غیررسمی عمل کرده و احساس امنیت اقتصادی را افزایش دهند (Johnson, 2022). بنابراین، سرمایه دینی بازتابی از فرایندهای عمیق‌تر تربیتی و اجتماعی است که در پرتو نظریه‌های جدید قابل درک بهتری هستند.

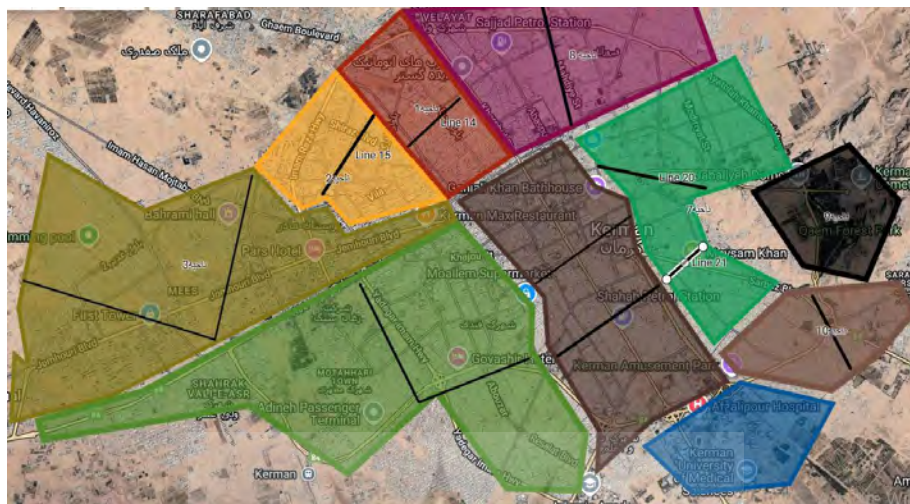
۳. روش پژوهش (جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری)

۳-۱. جامعه آماری

کلیه مردم شهر کرمان می‌باشند.

۳-۲. شیوه نمونه‌گیری و حجم نمونه

شیوه نمونه‌گیری در چند مرحله به شیوه خوشه‌ای چند مرحله‌ای تصادفی انجام گرفته است.

منبع: (نگارنده)

تصویر (۱): تقسیم بندی مناطق شهر کرمان بر اساس ویژگی فرهنگی

در ابتدا تقسیم بندی شهر به مناطق: شهر کرمان به ۱۰ منطقه فرهنگی تقسیم شده است. این تقسیم بندی بر اساس ویژگی های اجتماعی یا فرهنگی باشد. در ادامه تقسیم بندی مناطق به زیرمنطقه ها: هر یک از این ۱۰ منطقه به چند زیرمنطقه تقسیم می شود. این تقسیم، به دلیل وجود تفاوت های فرهنگی، اقتصادی و جمعیتی است. در مرحله بعد به انتخاب خوشه پرداخته شده است: از میان ۱۰ منطقه، به طور تصادفی تعدادی از این مناطق (خوشه ها) انتخاب شدند. این انتخاب به روش های تصادفی ساده انجام گرفته است. بعد از این اقدامات به انتخاب نمونه ها از خوشه ها پرداخته شده است: پس از انتخاب مناطق، از هر کدام از زیرمنطقه های مربوط به منطقه های منتخب، به طور تصادفی نمونه هایی انتخاب می شود. در نهایت، داده ها از نمونه های انتخاب شده در خوشه ها از طریق پرسشنامه گردآوری شده اند. مجموع پرسشنامه ها جمع آوری شده بر اساس فرمول کوکران ۳۸۰ مورد بوده است که بعد از بررسی و تدقیق به ۳۵۰ پرسشنامه کاهش پیدا کرد. دلیل کاهش نمونه: کاهش حجم نمونه از ۳۸۰ به ۳۵۰ نفر صرفاً به دلیل حذف پرسشنامه های ناقص (عدم پاسخگویی به بخش های اصلی)، پاسخ های یکنواخت (الگوی مشخص و غیرواقعی) و یا وجود داده های پرت شدید بود.

۳-۳. روش تجزیه و تحلیل

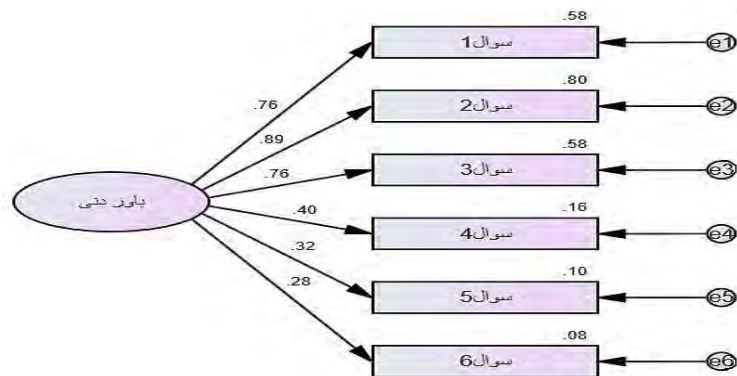
پژوهش حاضر از جمله طرح‌های غیرآزمایشی به‌شمار می‌آید که به‌طور خاص، از نوع طرح‌های همبستگی و مدل‌سازی معادلات ساختاری است. در این تحقیق، از روش‌های مدل‌سازی معادلات ساختاری برای بررسی روابط بین متغیرها بهره‌برداری شده است (داوری و رضازاده، ۱۳۹۳، ص. ۸۷). برای توصیف داده‌های جمع‌آوری شده در این پژوهش، از آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس همبستگی با استفاده از نرم‌افزار SPSS-19 استفاده شده است. با توجه به آنکه پژوهش فعلی مدل‌سازی معادلات ساختاری را شامل می‌شود، برای بررسی و آزمون فرضیات پژوهش و به‌کارگیری مدل مطلوب، حداکثر درستی برازش با نرم‌افزار AMOS کار گرفته شده است.

۳-۴. ابزار جمع‌آوری داده

پرسشنامه‌ای که در این پژوهش استفاده شده است، در چهار مقیاس توسط محقق طراحی شده است. این مقیاس‌ها عبارت‌اند از: باور دینی، امنیت قضایی، اقتصادی و اخلاقی. این ابزار با هدف بررسی نظرات و ابراز احساسات جامعه نسبت به موضوعات مذکور ایجاد شده است. در ادامه، جدول مربوط به شاخص‌ها و سؤالات همراه ضریب الفا کرونباخ ارائه شده است. همچنین برای هر مقیاس تحلیل عامل تأییدی انجام شده است تا وزن هر داده مشخص گردد و مشخص گردد آیا سؤالات واقعاً توان سنجش متغیر مورد نظر را دارند.

۳-۴-۱. باور دینی

در زیر مدل اندازه‌گیری باور دینی همراه با ضرایب و مقدار الفا آورده شده است.

مدل (۱): مدل اندازه‌گیری تحلیل عامل تأییدی باور دینی

جدول (۲): ضریب الفا و تحلیل عامل تأییدی

الفا	سؤالات	معناداری	تخمین استاندارد	نسبت بحرانی
.۷۷	معتقد هستم که خدایی وجود دارد؟	***	0.764	-----
	معتقدم آخرت زندگی پس از مرگ است؟	***	0.894	11.674
	معتقدم در آخرت حساب و کتاب وجود دارد؟	***	0.762	11.016
	من قوانین دینی مثل نماز را در جمع انجام می‌دهم حتی اگر مسخره شوم؟	***	0.398	5.481
	اگر مقدور باشد در امور دینی و اجتماعی امر به معروف و نهی از منکر انجام می‌دهم؟	***	0.324	4.490
	اگر بتوانم حتماً در مراسم شب قدر و عزاداری معصومین و از این دست شرکت می‌کنم؟	***	0.285	3.884

سؤال ۱ به‌عنوان نقطه مرجع با تخمین ۱,۰۰۰ تعریف شده و بنابراین نیازی به گزارش S.E. یا C.R. ندارد. سؤال ۲ با تخمین ۰,۸۹ و C.R. برابر ۱۱,۶۷۴ و P-value *** (معنادار)، نشان‌دهنده اهمیت زیاد متغیر است. سؤال ۳: شاهد تأثیر مشابهی با تخمین ۰,۷۶ و C.R. برابر ۱۱,۰۱۶ که به معنای تأثیر مثبت و قابل توجه است. سؤال ۴ تخمین ۰,۳۹ و C.R. برابر ۵,۴۸۱ و P-value *** نشان‌دهنده اهمیت قابل قبول است. سؤال ۵ با

تخمین ۰,۳۲ و C.R. برابر ۴,۴۹۰، نشان‌دهنده اهمیت مثبت اما کمتر در مقایسه با سؤال ۳ و سؤال ۴ است. سؤال ۶ با تخمین ۰,۲۸ و C.R. برابر ۳,۸۸۴، هنوز هم نشان‌دهنده تأثیر مثبت و معنادار است، اما نسبت به بقیه متغیرها کمترین تأثیر را دارد.

الف) خلاصه تناسب مدل^۲ (باور دینی)

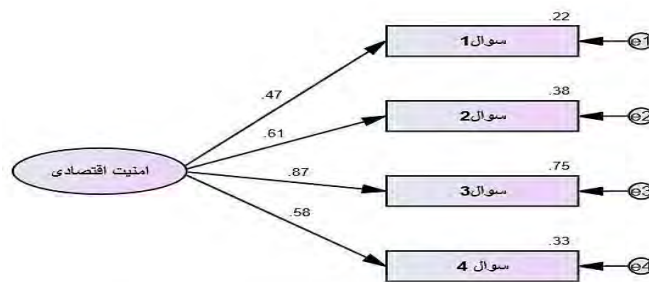
CMIN (Chi-Square) مقدار P به اندازه‌ای بزرگ است که نشان می‌دهد عدم وجود اختلاف معنادار بین مدل و داده‌ها وجود دارد ($P > 0.05$)؛ بنابراین، مدل از نظر آماری مناسب است. CMIN/DF نیز کمتر از ۲ است، که نشان‌دهنده تناسب خوب مدل است. مقایسه‌های معیارهای پایه^۳ $996.cfi^3$ دیگر مقادیر مشابه ($NFI = 0.986$, $IFI = 0.989$, $TLI = 0.997$) این مقادیر نشان‌دهنده تناسب بسیار خوب مدل هستند ($CFI > 0.95$). معیارهای تنظیم‌شده بر پایه سادگی^۴: مقادیر این معیارها ($PRATIO = 0.333$) نسبتاً مناسب هستند، اما نشان می‌دهند که جای بهبود در سادگی مدل وجود دارد ۳ نشان می‌دهد که مدل تحت معیار FMIN نیز کیفیت مناسبی دارد RMSEA Default^۶. $0.038 = RMSEA$ model با حد پایین ۰ و حد بالای ۰,۱۰۸. این مقدار زیر ۰,۰۵ است که نشان‌دهنده تناسب عالی مدل است. مقدار PCLOSE = 0.527، که نشان می‌دهد احتمال اینکه RMSEA به‌طور تصادفی در زیر ۰,۰۵ باشد کمتر از ۰,۰۵ است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

-
2. Model Fit Summary
  3. Baseline Comparisons
  4. Comparative Fit Index
  5. Parsimony-Adjusted Measures
  6. Root Mean Square Error of Approximation

۳-۴-۲. امنیت اقتصادی

در ادامه الف و مدل اندازه‌گیری امنیت اقتصادی در قالب تحلیل عامل تأییدی آورده شده است.

مدل (۲): مدل اندازه‌گیری تحلیل عامل تأییدی امنیت اقتصادی

جدول (۳): ضریب الف و تحلیل عامل تأییدی امنیت اقتصادی

نسبت بحرانی	تخمین استاندارد	معناداری	سؤالات	الف
-----	0.468	***	۱- می‌ترسم اگر بیمار شوم، من و خانواده‌ام نتواند هزینه درمان را بدهند؟	.۷۲
0.223	0.613	***	۲- در شرایط فعلی مردم نمی‌توانند بدون نگرانی فعالیت‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری را انجام دهند؟	
0.305	0.865	***	۳- در مسیر آینده اقتصادی من و خانواده‌ام نگران هستم؟	
0.182	0.575	***	۴- نسبت به قیمت‌ها و بی‌ثباتی و تورم نگران هستم؟	

همان‌طور که در جدول آمده است مقدار الف کرونباخ برابر با ۰.۷۲ است که نشان دهنده قدرت سنجش مناسب سؤالات می‌باشد. سؤال ۱: با تخمین ۱,۰۰۰ به‌عنوان یک معیار مرجع در نظر گرفته شده است. سؤال ۲: تخمین آن ۱,۲۶۹ است که نشان‌دهنده تأثیر مثبت و معنادار (C.R. = 5.681 و $P < 0.001$) این سؤال می‌باشد. وزن استاندارد (۰,۶۱۳) نیز بیانگر اهمیت قابل توجه این سؤال است. سؤال ۳: با تخمین ۱,۷۷۲، نشان‌دهنده تأثیر مثبت و معنادار این متغیر است (C.R. = 5.816 و $P < 0.001$).

همچنین، وزن استاندارد بالای ۰,۸۶۵ نشان‌دهنده تأثیر بسیار قوی این متغیر است. سؤال ۴: تخمین ۱,۰۰۴ از این نشان می‌دهد که این سؤال نیز تأثیر مثبت و معناداری دارد ($P < 0.001$ و $C.R. = 5.506$). وزن استاندارد (۰,۵۷۵) نشان‌دهنده اهمیت متوسط رو به بالا می‌باشد.

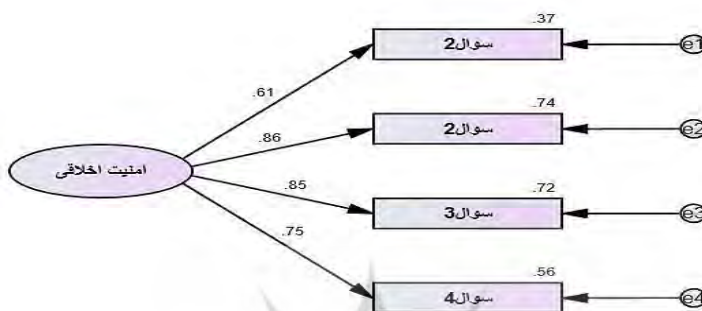
الف) خلاصه برازش مدل (امنیت اقتصادی)

مدل پیش‌فرض: مقدار CMIN برابر ۰,۷۷۵ است و دارای ۲ درجه آزادی (DF) با p -value برابر ۰,۶۷۹ است. مدل اشباع ارزش CMIN برابر ۰ و از آنجایی که هیچ محدودیتی وجود ندارد، مدل کامل است. $CMIN/DF$: نسبت خوب‌براش مدل پیش‌فرض ۰,۳۸۷ است که کمتر از ۲ است و نشان‌دهنده برازش خوب است. مقایسه‌های مبنایی^۷ این جدول شامل معیارهای مقایسه‌ای است که نشان‌دهنده کیفیت برازش مدل‌ها نسبت به یکدیگر هستند: مدل پیش‌فرض: مقادیر NFI (0.996)، RFI (0.987)، IFI (1.007)، TLI (1.021) و CFI (1.000) همگی نزدیک به یک هستند که نشان‌دهنده برازش عالی مدل پیش‌فرض نسبت به مدل‌های دیگر هستند. مدل اشباع: نتایج نشان‌دهنده برازش کامل است (همه مقادیر ۱,۰۰۰). اندازه‌گیری‌های تعدیل‌شده: مدل پیش‌فرض $PRATIO$ ، $PNFI$ و $PCFI$ برای مدل پیش‌فرض به ترتیب ۰,۳۳۳، ۰,۳۳۲ و ۰,۳۳۳ است که نشان از تعادل میان سادگی و دقت مدل دارد NCP^8 . مدل پیش‌فرض: مقدار NCP برابر ۰ است که نشان‌دهنده برازش کامل است. حدود اطمینان ۹۰ درصد نشان‌دهنده این است که مقدار NCP در محدوده از ۰ تا ۴,۴۸۸ است. مدل پیش‌فرض $FMIN$: برابر با ۰,۰۰۴ که نشان‌دهنده کارایی بالای مدل است. حدود اطمینان ۹۰ درصد بین ۰,۰۰۰ تا ۰,۰۲۱ قرار دارد. مدل پیش‌فرض $RMSEA$: برابر ۰,۰۰۰ است که نشان‌دهنده برازش عالی دارد و از ۰,۰۵ کمتر است. حدود اطمینان ۹۰ درصد نشان می‌دهد که $RMSEA$ می‌تواند بین ۰,۰۰۰ و ۰,۱۰۲ باشد. برازش عالی مدل نشان‌دهنده قدرت مناسب سؤالات در قالب مدل برای سنجش امنیت اقتصادی هستند.

7. Baseline Comparisons
8. Non-Centrality Parameter

۳-۴-۳. امنیت اخلاقی

در ادامه الف و مدل اندازه‌گیری امنیت اخلاقی در قالب تحلیل عامل تأییدی آورده شده است.

مدل (۳): مدل اندازه‌گیری تحلیل عامل تأییدی امنیت اخلاقی

جدول (۴): ضریب الف و تحلیل عامل تأییدی امنیت اخلاقی

نسبت بحرانی	تخمین استاندارد	معناداری	سؤالات	الف
-----	0.608	***	۱- در سال‌های اخیر بی‌بندوباری در جامعه زیاد شده است؟	۸۶
9.286	0.859	***	۲- نگاه‌های جنسی بر یکدیگر در بین افراد جامعه زیاد شده است؟	
9.251	0.851	***	۳- در سال‌های اخیر فساد اخلاقی در بین مردم زیاد شده است؟	
8.604	0.751	***	۴- میزان مزاحمت‌های خیابانی و اخلاقی زیاد شده است؟	

همان‌طور که در جدول آمده است مقدار الف کرونباخ برابر با ۸۶ است که نشان دهند قدرت سنجش مناسب سؤالات می‌باشد. سؤال ۱: وزن استاندارد ۰,۶۰۸، نشان می‌دهد که در امنیت اخلاقی به اندازه ۶۰,۸ درصد پاسخ به این سؤال تأثیرگذار است که این تأثیر متوسطی است. سؤال ۲: وزن استاندارد ۰,۸۵۹، نشان‌دهنده اهمیت قوی این سؤال

است. به عبارتی، ۸۵٫۹ درصد دارای ضریب تأثیر است. سؤال ۳: وزن استاندارد ۰٫۸۵۱ مشابه با سؤال ۲ است نشان‌دهنده اهمیت قوی این سؤال است. به عبارت دیگر، ۸۵٫۱ درصد از تغییرات در پاسخ به این سؤال به امنیت اخلاقی وابسته است. سؤال ۴: وزن استاندارد ۰٫۷۵۱ از تأثیر متوسط تا قوی این سؤال در سنجش امنیت اخلاقی دارد.

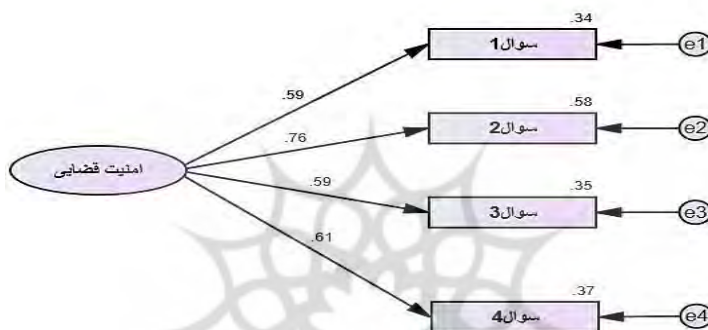
الف) خلاصه برازش مدل (امنیت اخلاقی)

مدل پیش‌فرض: مقدار CMIN برابر ۰٫۹۵۷ است با ۲ درجه آزادی (DF) و p-value مبلغ ۰٫۴۷۸. این p-value بیشتر از ۰٫۰۵ است که نشان‌دهنده برازش خوب مدل است. به عبارت دیگر، نمی‌توانیم فرضیه صفر را رد کنیم. مدل اشباع: این مدل هیچ محدودیتی ندارد و CMIN برابر ۰ است. نسبت CMIN به DF برابر ۰٫۶۲۰ است که کمتر از ۲ است و نشان‌دهنده برازش خوب مدل پیش‌فرض است. مقایسه‌های مبنایی، مدل پیش‌فرض: مقادیر (NFI (0.998)، RFI (0.993)، JFI (1.003)، TLI (1.008) و CFI (1.000) همگی نزدیک به یک هستند که نشان‌دهنده برازش بسیار خوب مدل می‌باشد. مدل اشباع: تمام مقادیر ۱٫۰۰۰ هستند که نشان‌دهنده برازش کامل است. اندازه‌گیری‌های تعدیل‌شده، مدل پیش‌فرض: PRATIO، PNFI و PCFI به ترتیب ۰٫۳۳۳ و ۰٫۳۳۳ و ۰٫۳۳۳ می‌باشد. این مقادیر نشان‌دهنده تعادل میان سادگی و دقت مدل است. مدل پیش‌فرض NCP: مقدار NCP برابر ۰ است که نشان‌دهنده برازش کامل مدل است. حدود اطمینان ۹۰ درصد نشان‌دهنده این است که NCP در محدوده از ۰ تا ۵٫۰۹۷ قرار دارد. مدل پیش‌فرض مقدار FMIN برابر با ۰٫۰۰۴ است که نشان‌دهنده کارایی بسیار بالا برای مدل است. حدود اطمینان ۹۰ درصد این مقدار بین ۰٫۰۰۰ تا ۰٫۰۲۴ قرار دارد. مدل پیش‌فرض: RMSEA برابر ۰٫۰۰۰ است که نشان‌دهنده برازش عالی و پذیرفته شدن آن در مدل می‌باشد. حدود اطمینان ۹۰ درصد نشان می‌دهد که RMSEA می‌تواند بین ۰٫۰۰۰ و ۰٫۱۰۹ باشد و PCLOSE برابر ۰٫۷۵۱ است که کمترین شانس برای رد فرضیه عدم برازش را نشان می‌دهد. مدل پیش‌فرض امنیت اخلاقی دارای برازش خوبی است، با نتایج مثبت در تمامی معیارهای مطرح شده. هیچ دلیلی برای رد فرضیه برازش خوب وجود ندارد. بسته به این نتایج، می‌توان به این

نتیجه رسید که مدل انتخاب شده برای این سؤالات بر مبنای امنیت اخلاقی مناسب است و قابلیت پیش‌بینی خوبی دارد.

۳-۴-۴. امنیت قضایی

در ادامه الف و مدل اندازه‌گیری امنیت قضایی در قالب تحلیل عامل تأییدی آورده شده است.

مدل (۴): مدل اندازه‌گیری تحلیل عامل تأییدی امنیت قضایی

جدول (۵): ضریب الف و تحلیل عامل تأییدی امنیت قضایی

نسبت بحرانی	تخمین استاندارد	معناداری	سؤالات	الف
-----	0.583	***	اگر کسی در حقم انجام کنوا از طریق قانون پیگیری می‌کنم؟	.۷۴
5.139	0.929	***	مملکت قانون دارد اگر شکایت کنم میتوانم به حقم برسم؟	
5.365	0.425	***	احساس می‌کنم قانون برای همه افراد یکسان است چه پولدار چه فقیر چه مسئول چه معمول؟	
5.749	0.461	***	تقریبا سیستم قضایی ما سالم است و سعی می‌کند بر اساس عدالت عمل کند	

همان‌طور که در جدول آمده است مقدار الف کرونباخ برابر با .۷۴ است که نشان دهند

قدرت سنجش مناسب سؤالات می‌باشد. سؤال ۱: وزن استاندارد ۰,۵۸۳، به این معناست که این سؤال به اندازه ۵۸,۳ درصد در سنجش امنیت قضایی دارای اهمیت است؛ این تأثیر نشان‌دهنده یک تأثیر متوسط است. سؤال ۲: وزن استاندارد ۰,۹۲۹ نشان‌دهنده اهمیت بسیار قوی سؤال برای سنجش امنیت قضایی است. به عبارت دیگر، ۹۲,۹ درصد تغییرات در این سؤال به امنیت قضایی بستگی دارد. سؤال ۳: وزن استاندارد ۰,۴۲۵ نشان‌دهنده اهمیت متوسط این سؤال است که ۴۲,۵ درصد تغییرات در پاسخ به این سؤال را توجیه می‌کند. سؤال ۴: وزن استاندارد ۰,۴۶۱ نشان‌دهنده تأثیر متوسطی از این سؤال است و ۴۶,۱ درصد تغییرات در این سؤال را تحت پوشش قرار می‌دهد.

الف) خلاصه برازش (امنیت قضایی)

مدل پیش فرض مقدار CMIN برابر ۰,۸۱۱ با ۱ درجه آزادی و p-value برابر ۰,۳۶۸ است. این p-value بیشتر از ۰,۰۵ است، بنابراین نمی‌توان فرضیه عدم برازش را رد کرد؛ به عبارت دیگر، مدل پیش فرض مناسب است. مدل اشباع این مدل هیچ محدودیتی ندارد و CMIN برابر ۰ است، بنابراین برازش کاملی دارد. نسبت CMIN به DF برابر ۰,۸۱۱ است که کمتر از ۲ می‌باشد و نشان‌دهنده برازش خوب مدل پیش فرض است. مقایسه‌های مبنایی مدل پیش فرض: ((NFI (0.996), RFI (0.976), IFI (1.001), TLI (1.006) و CFI (1.000) همگی نزدیک به ۱ هستند، که نشان‌دهنده برازش عالی مدل نسبت به دیگر مدل‌هاست. مدل اشباع: همه مقادیر برابر ۱,۰۰۰ می‌باشند که نشان‌دهنده برازش کامل است. اندازه‌گیری‌های تعدیل شده در مدل پیش فرض: PRATIO, PNFI و PCFI به ترتیب ۰,۱۶۷ هستند که نشان‌دهنده تعادل مناسب بین سادگی و دقت مدل می‌باشند. مقادیر کمتر از ۰,۵ نشان‌دهنده طراحی ساده مدل است. مدل پیش فرض مقدار NCP برابر ۰ است که نشان‌دهنده برازش کامل مدل می‌باشد. حدود اطمینان ۹۰ درصد نشان‌دهنده این است که NCP در محدوده از ۰ تا ۶,۴۶۴ است. مدل پیش فرض: FMIN برابر با ۰,۰۰۴ است که نشان‌دهنده کارایی بسیار خوب مدل می‌باشد. حدود اطمینان ۹۰ درصد بین ۰,۰۰۰ تا ۰,۰۳۰ است. مدل پیش فرض: RMSEA برابر ۰,۰۰۰ است که نشان‌دهنده برازش

عالی مدل می‌باشد. حدود اطمینان ۹۰ درصد نشان می‌دهد که RMSEA می‌تواند بین ۰,۰۰۰ تا ۰,۱۷۳ باشد و PCLOSE برابر ۰,۴۸۵ است که کمترین احتمال برای رد فرضیه عدم برازش را نشان می‌دهد. مدل پیش فرض نشان‌دهنده برازش خوبی برای سنجش امنیت قضایی است. تمامی معیارها، به‌ویژه CMIN و RMSEA، حاکی از عدم رد فرضیه برازش خوب مدل هستند. تمامی مقادیر نشان می‌دهند که مدل پیش فرض می‌تواند به خوبی داده‌ها را توجیه کند و اعتبار مطلوبی دارد. از این رو، اتخاذ این مدل برای بررسی مقوله امنیت قضایی معقول به نظر می‌رسد.

۴. یافته‌ها

جدول (۶): شاخص‌های توصیفی متغیرهای کنترل

متغیر کنترل	شاخص‌های توصیفی	نقش در تحلیل
جنسیت	۵۴ درصد زن، ۴۶ درصد مرد	کنترل اثر تفاوت‌های جنسیتی بر متغیرهای اصلی
گروه سنی	میانگین: ۳۵,۲ سال (انحراف معیار: ۱۰,۸)	کنترل اثر سن بر باور دینی و ادراک از امنیت

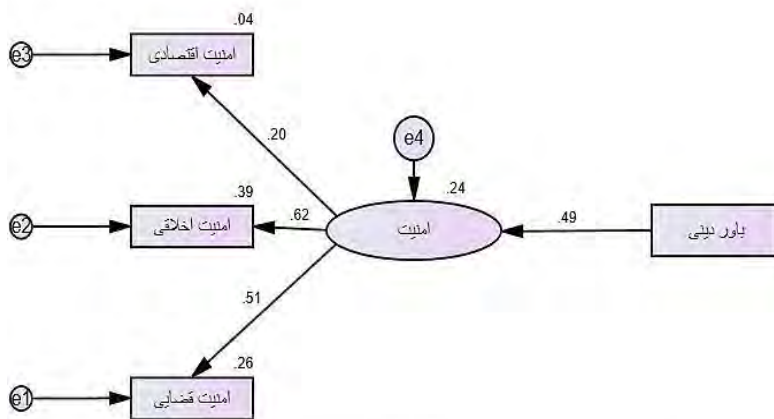
از نظر جنسیت، توزیع نمونه متعادل بود به طوری که ۵۴ درصد از پاسخ‌دهندگان را زنان و ۴۶ درصد را مردان تشکیل می‌دادند. از نظر توزیع سنی، میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۳۵,۲ سال با انحراف معیار ۱۰,۸ سال بود که نشان‌دهنده تنوع نسبتاً خوبی در گروه‌های سنی مختلف در نمونه پژوهش است.

جدول (۷): ضریب همبستگی پیرسون

متغیرها	باور دینی	امنیت اقتصادی	امنیت اخلاقی	امنیت قضایی
باور دینی	1	.148*	.312**	.250**
سطح معناداری (۲ طرفه)		.029	.000	.000
امنیت قضایی	.148*	1	.421**	.055
سطح معناداری (۲ طرفه)	.029	1	.000	.420
امنیت اقتصادی	.312**	.421**	1	.311**

متغیرها	باور دینی	امنیت اقتصادی	امنیت اخلاقی	امنیت قضایی
سطح معناداری (۲ طرفه)	.000	.000		.000
امنیت اخلاقی	.250**	.055	.311**	1
سطح معناداری (۲ طرفه)	.000	.420	.000	

نتایج تحلیل همبستگی ارائه شده نشان می‌دهد که بین چهار متغیر شامل باور دینی، امنیت اقتصادی، امنیت اخلاقی و امنیت قضایی ارتباطات معناداری وجود دارد. همبستگی مثبت ضعیف ($r = 0.148$) بین باور دینی و امنیت اقتصادی وجود دارد که در سطح معناداری ۰,۰۵ قابل توجه است، در حالی که همبستگی قوی‌تری ($r = 0.312$) بین باور دینی و امنیت اخلاقی مشاهده می‌شود که در سطح ۰,۰۱ معنادار است. همچنین، بین باور دینی و امنیت قضایی نیز همبستگی مثبت متوسطی ($r = 0.250$) وجود دارد که در سطح ۰,۰۱ معنادار است. در ارتباط با امنیت اقتصادی، این متغیر تنها همبستگی معناداری ($r = 0.421$) با امنیت اخلاقی از خود نشان می‌دهد که در سطح ۰,۰۱ معنادار بوده و این نشان‌دهنده ارتباط قوی میان این دو متغیر است. در مقابل، همبستگی بین امنیت اقتصادی و امنیت قضایی ($r = 0.055$) معنادار تلقی نمی‌شود. همچنین، بین امنیت اخلاقی و امنیت قضایی همبستگی مثبت متوسطی ($r = 0.311$) وجود دارد که در سطح ۰,۰۱ معنادار است. به‌طور کلی، این داده‌ها بیانگر تعاملات پیچیده میان باور دینی و ابعاد مختلف امنیت در جامعه هستند در ادامه مدل معادلات ساختاری جهت مشخص نمودن دقیق مقدار اهمیت هر مقیاس آورده می‌شود.

مدل (۵): مدل تجربی در قالب معادلات ساختاری

جدول (۸): وزن‌های رگرسیون کل مدل و تأثیر مستقیم و غیرمستقیم استاندارد

متغیرها	بر آورد (Estimate)	خطای استاندارد (S.E.)	نسبت (C.R.)	P-value	بر آورد استاندارد (Estimate)
امنیت ← باور دینی	0.211	0.056	3.796	***	0.493
امنیت ← امنیت قضایی	1.000	-	-	-	0.508
امنیت ← امنیت اخلاقی	1.316	0.383	3.433	***	0.623
امنیت ← امنیت اقتصادی	0.391	0.228	1.980	0.047	0.201

	تأثیر مستقیم		تأثیر غیرمستقیم	
امنیت	باور دینی	امنیت	باور دینی	متغیرها
0.000	0.495	امنیت	0.000	امنیت
0.586	0.000	امنیت اقتصادی	0.290	امنیت اقتصادی
0.655	0.000	امنیت اخلاقی	0.324	امنیت اخلاقی
0.593	0.000	امنیت قضایی	0.293	امنیت قضایی

تحلیل داده‌های جدول نشان‌دهنده که متغیر باور دینی به صورت کلی تنها ۰.۲۴ از متغیر مکنون امنیت را توان سنجش دارد. بر اساس نتایج، باور دینی: تأثیر معنادار ($P < 0.001$)

بر امنیت کل با تخمین ۰,۴۹۳ دارد. این نشان‌دهنده تأثیر مثبت و قوی است. امنیت قضاییه عنوان یک نقطه مرجع قرار گرفته است و دارای اثر ۰,۵۰۷ است. امنیت اخلاقی: تأثیر قوی بر امنیت کل با تخمین ۰,۶۲۳ و $P < 0.001$ دارد. امنیت اقتصادی: تأثیر معنادار بر امنیت کل با تخمین ۰,۲۰۱ و $P = 0.047$ نشان می‌دهد که این نیز قابل توجه است. همچنین تأثیر مستقیم باور دینی بر امنیت با برآورد ۰,۲۱۱ و نسبت (C.R.) 3.796 و P -value معنادار (***)، نشان‌دهنده ارتباط مثبت و قوی است که تأثیر استاندارد آن ۰,۴۹۳ است که به وضوح نشان می‌دهد باور دینی تأثیر ملموسی بر امنیت دارد. همچنین، تأثیر امنیت قضایی به عنوان متغیر مرجع (۱,۰۰۰) دارای تأثیر نمایشی بالایی است، به گونه‌ای که تأثیرات مستقیم امنیت اخلاقی و امنیت اقتصادی نیز به ترتیب ۱,۳۱۶ و ۰,۳۹۱ هستند، به طوری که تأثیر مستقیم امنیت اخلاقی بالاتر از امنیت اقتصادی است. در بخش تأثیرات غیرمستقیم، رابطه بین امنیت و سایر زیرمجموعه‌ها از جمله امنیت اقتصادی (۰,۲۹۰)، امنیت اخلاقی (۰,۳۲۴) و امنیت قضایی (۰,۲۹۳) به وضوح معنادار است، که بیانگر آن است که امنیت نیز بر این ابعاد تأثیر غیرمستقیم دارد. در نهایت، تأثیرات کلی نشان می‌دهد که متغیرهای امنیت و باور دینی به صورت قابل ملاحظه‌ای با یکدیگر همبسته هستند و بر روی ابعاد مختلف امنیت اثرگذار می‌باشند.

نتیجه‌گیری

با بررسی همبستگی‌های میان باور دینی و ابعاد مختلف امنیت شامل امنیت اقتصادی، اخلاقی و قضایی، به نتایج قابل توجهی دست یافته‌ایم که تأثیرات متقابل و پیچیده این متغیرها را روشن می‌سازد. تحلیل‌های آماری نشان می‌دهد که باور دینی و ابعاد امنیت نه تنها با یکدیگر ارتباط معناداری دارند، بلکه تأثیراتی متقابل و مستقیمی نیز بر یکدیگر می‌گذارند. به ویژه، همبستگی مثبت و قوی بین باور دینی و امنیت اخلاقی، و همچنین همبستگی معنادار میان امنیت اقتصادی و اخلاقی، بیانگر این است که افزایش مبانی دینی در جامعه می‌تواند به بهبود ابعاد مختلف امنیت منجر شود. از طرف دیگر، تحلیل معادلات ساختاری نشان می‌دهد که وی و تبدیل شدن به یک عامل کلیدی در ارتقای امنیت اجتماعی نقش اساسی دارد. یافته‌ها همچنین حاکی از آن است که متغیرهای

امنیت و باور دینی به طور قابل توجهی به یکدیگر وابسته‌اند و این وابستگی باید در تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های اجتماعی همواره مورد توجه قرار گیرد. نتایج تحلیل همبستگی نشان می‌دهد که بین باور دینی و ابعاد امنیت (اقتصادی، اخلاقی و قضایی) ارتباطات معناداری وجود دارد. همبستگی مثبت ضعیفی ($r = 0.148$) بین باور دینی و امنیت اقتصادی، همبستگی قوی‌تری ($r = 0.312$) بین باور دینی و امنیت اخلاقی، و همبستگی متوسطی ($r = 0.250$) بین باور دینی و امنیت قضایی مشاهده شده است. همچنین، امنیت اقتصادی تنها همبستگی معناداری ($r = 0.421$) با امنیت اخلاقی دارد. تأثیر مثبت و قوی باور دینی بر امنیت کل با تخمین 0.493 و $P < 0.001$ تأیید شده است. امنیت اخلاقی و امنیت اقتصادی نیز به ترتیب تأثیر قوی ($1,316$) و معنادار ($0,201$) بر امنیت دارند. در مجموع، این داده‌ها نشان می‌دهند که باور دینی و ابعاد مختلف امنیت به طور قابل توجهی با یکدیگر همبسته‌اند و بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند، که باید در سیاست‌گذاری‌های اجتماعی مدنظر قرار گیرد. در ادامه به مقایسه نتایج تحقیق حاضر با سایر تحقیقات پرداخته می‌شود.

جدول (۹): نمونه مطالعات داخلی

سال	نتایج	تحقیق
1391	همبستگی بالایی بین دینداری و احساس امنیت اجتماعی وجود دارد و افزایش دینداری حس امنیت اجتماعی را تقویت می‌کند.	براتی
1397	رابطه مستقیم دینداری با هویت‌یابی و کجروی رفتاری معنادار است، اما این رابطه در مورد سلامت روان و امنیت اجتماعی معنادار نیست.	سهراب عبدی و همکاران
1400	مؤلفه‌های دینداری تأثیر معناداری بر احساس امنیت اجتماعی دارند و بُعد عاطفی دینداری بیشترین تأثیر را داراست.	اکبر ذوالفقاری و همکاران
1393	بین دینداری و احساس امنیت رابطه معکوس و معناداری وجود دارد؛ هرچه دینداری بیشتر باشد، احساس امنیت کمتر است.	فریبا شایگان
1398	بین دینداری و اعتماد اجتماعی با احساس امنیت رابطه مثبت و هم‌افزایی وجود دارد.	حسین میرزائی و ابوالقاسم راسخی
1399	دینداری و ابعاد آن با احساس امنیت اجتماعی رابطه مثبت و معناداری	حمید دهقانی و

سال	نتایج	تحقیق
	دارند.	همکاران
1400	دینداری بر احساس امنیت اجتماعی تأثیر مستقیم و معناداری دارد.	طاها عشایری و همکاران
1397	ابعاد دینداری با احساس امنیت اجتماعی رابطه مستقیم و معناداری دارند.	ثریا اکبری شهابی و داود ابراهیم پور
1398	سن، نوع پوشش و دینداری رابطه مثبت و مستقیم با احساس امنیت اجتماعی دارند.	امیر الیاسی و همکاران
1399	رابطه مثبت و معنادار بین دینداری و احساس امنیت وجود دارد، اگرچه تأثیر رسانه‌های جمعی متفاوت است.	حسن رضا رفیعی و همکاران
1397	بین دینداری و احساس امنیت اجتماعی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد؛ افزایش دینداری احساس امنیت را تقویت می‌کند.	سید علیرضا افشانی و همکاران
1391	دینداری و احساس امنیت رابطه معناداری دارند و افزایش دینداری احساس امنیت را تقویت می‌کند.	پوراحمد و همکاران
1395	بین دینداری و احساس امنیت اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد؛ با افزایش دینداری، احساس امنیت اجتماعی بیشتر می‌شود.	شاطریان و همکاران
1395	هرچه میزان دینداری بیشتر باشد، ترس از امور ناامن افزایش می‌یابد.	بنی مهدی و همکاران
1395	دینداری و ابعاد آن با احساس امنیت اجتماعی رابطه مثبت و معناداری دارند.	شهرام فتاحی و همکاران
1391	دینداری و سرمایه اجتماعی هر دو تأثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی هستند.	امین بیدختی و همکاران
1402	بین دینداری و احساس امنیت اجتماعی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد و احساس امنیت اجتماعی بر تحمل اجتماعی نیز تأثیر مثبت دارد.	معصومه کرمانشاهی و همکاران
1403	دینداری و سرمایه اجتماعی تأثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی هستند؛ ارتباط مستقیم با احساس امنیت وجود دارد.	کمال کوهی
1403	مشارکت در اجتماعات دینی منجر به افزایش امنیت فرهنگی جوانان می‌شود.	سید احمد میر محمدتبار

سال	نتایج	تحقیق
1403	داده‌ها نشان می‌دهد که بین باور دینی و ابعاد مختلف امنیت (از جمله امنیت اقتصادی، اخلاقی و قضایی) ارتباط معناداری وجود دارد؛ به ویژه همبستگی قوی با امنیت اخلاقی و تأثیر مثبت بر امنیت کل.	تحقیق حاضر

به‌عنوان یک نمونه، براتی و سایر پژوهشگران بر تأثیر دینداری بر احساس امنیت اجتماعی تأکید می‌کنند، اما در مورد ابعاد عمیق‌تر و پیچیده‌تری مانند امنیت اخلاقی و قانونی که با ساختارهای اجتماعی و نهادهای قضایی گره خورده‌اند، توجه کمتری صورت گرفته است (براتی، ۱۳۹۱؛ سهراب عبدی و دیگران، ۱۳۹۷). امنیت اخلاقی به مفهوم احساس امنیت در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی است و بررسی این بُعد می‌تواند روشن کند که دینداری چگونه قادر است ارزش‌های اخلاقی را تقویت نماید. از سوی دیگر، امنیت قضایی به عدم وجود تهدیدات حقوقی و اعتماد به سیستم عدالت مربوط می‌شود و این می‌تواند به نحو مؤثری احساس امنیت اجتماعی را تحت تأثیر قرار دهد.

با توجه به تحقیقات موجود، همچون مطالعه فریبا شایگان که رابطه معکوس بین دینداری و احساس امنیت را در میان دانش‌آموزان دختر نشان می‌دهد، می‌توان نتیجه‌گیری کرد که ابعاد امنیتی مانند احساس عدم اطمینان نسبت به رفتارهای اجتماعی یا تهدیدات فرهنگی در جوامع جوان وجود دارد، اما این مسایل در این پژوهش‌ها چندان مورد توجه قرار نگرفته است (شایگان، ۱۳۹۳).

حسین میرزائی و ابوالقاسم راسخی بر وجود یک رابطه مثبت میان دینداری و اعتماد اجتماعی تأکید می‌کنند، اما این نتایج نمی‌تواند تمام ابعاد واقعیت را منعکس کند، به‌ویژه زمانی که به تجارب روزمره و چالش‌های موجود در جامعه بی‌توجهی شود (میرزائی و راسخی، ۱۳۹۸). در نهایت، ضرورت دارد که مطالعات آینده بیشتر بر ابعاد متفاوت امنیت، به‌ویژه مسائل امنیت اخلاقی و قضایی، متمرکز شوند تا تصویری جامع‌تر از تأثیر دینداری بر امنیت اجتماعی ارائه دهند. این امر نه تنها به پژوهشگران این امکان را می‌دهد که ابعاد اجتماعی و فرهنگی بیشتری را مدنظر قرار دهند بلکه نتایج دقیق‌تری حاصل می‌شود که به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان اجتماعی کمک خواهد کرد. در

مقایسه با تحقیقات انجام شده در خارج چند نمونه ذکر می‌گردد.

جدول (۱۰): نمونه مطالعات خارجی

نویسنده و سال	تمرکز مطالعه	یافته‌های کلیدی مطالعه مرجع	ارتباط و مقایسه با یافته‌های پژوهش حاضر
Dezutter & et al. (2021)	نقش دینداری در تسبب‌آوری و بهزیستی روانی در بافتارهای اجتماعی مختلف.	باورهای دینی به‌عنوان یک منبع معنوی، حس امنیت روانی - اجتماعی و ثبات اخلاقی را در مواجهه با نامالایمات تقویت می‌کند.	همسویی کامل: این یافته، نتیجه قوی پژوهش حاضر در خصوص تأثیر باور دینی بر «امنیت اخلاقی» (ضریب ۰,۶۲۳) را تأیید می‌کند و نشان می‌دهد دین، چهارچوب اخلاقی مستحکمی فراهم می‌آورد.
Weber & et al. (2020)	ارتباط بین مشارکت در فعالیت‌های مذهبی و احساس امنیت عمومی در چند کشور اروپایی.	افراد با پایبندی مذهبی بالاتر، احساس امنیت و اعتماد بیشتری به نهادهای اجتماعی گزارش می‌کنند.	همسویی: این نتیجه، یافته کلیدی پژوهش حاضر مبنی بر تأثیر باور دینی بر «امنیت کل» (ضریب ۰,۴۹۳) و نقش محوری «امنیت قضایی» (به‌عنوان نماد یک نهاد کلیدی) را تأیید می‌کند.
Krause & et al. (2019)	مروری جامع بر رابطه دینداری با سلامت روان و رضایت از زندگی.	دینداری از طریق فراهم‌کردن حمایت اجتماعی، معنا و حس کنترل، به بهزیستی ذهنی و احساس امنیت روانی کمک می‌کند.	زمینه‌سازی: این مطالعه بر ابعاد روانی - اجتماعی امنیت تمرکز دارد. پژوهش حاضر با افزودن ابعاد قضایی و اقتصادی، این چهارچوب را بسط داده و مدلی یکپارچه‌تر ارائه می‌دهد.
Ellison & et al. (2022)	بررسی رابطه بین معنویت، سرمایه اجتماعی و احساس امنیت در محلات.	شبکه‌های اجتماعی که حول محور نهادهای مذهبی شکل می‌گیرند، پیش‌بین قوی‌تری برای احساس امنیت ساکنین هستند تا سرمایه اجتماعی غیرمذهبی.	تقویت یافته: این مطالعه مکانیسم علی را شرح می‌دهد: باور دینی با ایجاد سرمایه اجتماعی قوی، به‌طور غیرمستقیم بر امنیت (ازجمله امنیت اقتصادی و اخلاقی در جامعه محلی) تأثیر می‌گذارد که با یافته‌های مستقیم و غیرمستقیم پژوهش حاضر همخوانی دارد.
Pargament & Exline (2021)	بررسی نقش دین در مقابله با بحران‌ها و بی‌ثباتی‌های اقتصادی	در دوران رکود اقتصادی، افراد دیندار با استفاده از راهبردهای مقابله‌ای مبتنی بر معنویت، سطح بالاتری از امنیت روانی - اقتصادی را تجربه می‌کنند.	تأیید بُعد اقتصادی: این یافته، رابطه معنادار اما ضعیف‌تر در پژوهش حاضر بین باور دینی و «امنیت اقتصادی» (ضریب ۰,۲۰۱) را توضیح می‌دهد و نشان می‌دهد دین بیشتر بر «احساس امنیت اقتصادی»

نویسنده و سال	تمرکز مطالعه	یافته‌های کلیدی مطالعه مرجع	ارتباط و مقایسه با یافته‌های پژوهش حاضر
			تأثیر دارد تا بر شاخص‌های عینی آن.
Ahmed & Keshavarzi (2023)	رابطه بین نگرش به قوانین شرعی و اعتماد به سیستم قضایی در یک کشور مسلمان.	باور به انصاف و عدالت ذاتی قوانین دینی، با سطح بالای اعتماد به سیستم قضایی و در نتیجه، احساس امنیت قضایی مرتبط است.	تأیید بُعد نوین: این مطالعه به‌طور مستقیم «امنیت قضایی» را که به‌عنوان بُعد نوین در پژوهش حاضر معرفی شده، مورد بررسی قرار داده و یافته قوی پژوهش حاضر در این بعد (ضریب ۱,۰۰۰ به‌عنوان مرجع) را پشتیبانی می‌کند.

در ادامه چند پیشنهاد نیز ذکر می‌گردد. با توجه به ماهیت مقطعی داده‌های این پژوهش و فاصله‌گیری از تکرار، اجرای یک مطالعه طولی به پیشنهاد می‌شود. یک طرح پژوهشی طولی می‌تواند این سؤال اساسی را پاسخ دهد که آیا شدت باورهای دینی در طول زمان (مثلاً در دوره‌های مختلف رونق و رکود اقتصادی یا تحولات اجتماعی) تأثیر مستقیمی بر نوسانات احساس امنیت (به‌ویژه امنیت اقتصادی) دارد یا خیر. چنین مطالعه‌ای نه تنها بر نوآوری روشی این حوزه می‌افزاید، بلکه می‌تواند روابط علی بین متغیرها را با دقت بیشتری واکاوی کند و نقش دین را به‌عنوان یک عامل پویا در زیست‌جهان افراد نشان دهد.

در جمع‌بندی نهایی، می‌توان گفت اگرچه رویکردها و سطوح تحلیل مقالات مروری (از حقوق بین‌الملل و روابط بین‌الملل تا روان‌شناسی اجتماعی) با تحقیق حاضر متفاوت است، اما همه آن‌ها بر وجود پیوندی قابل‌توجه بین دین و امنیت صحنه می‌گذارند. یافته‌های این پژوهش با ارائه شواهد تجربی از زمینه فرهنگی خاص، بخشی از این گفت‌وگوی علمی گسترده‌تر را تشکیل می‌دهد و بر ضرورت توجه به ابعاد دینی و فرهنگی در تدوین سیاست‌های امنیتی پایدار تأکید می‌کند.

نتایج تحقیق حاضر در مقایسه با سایر تحقیقات بیانگر این نکته است دینداری با داشتن تأثیر عمیق بر ابعاد مختلف زندگی اجتماعی و فردی، می‌تواند نقش محوری در تقویت امنیت اخلاقی، قضایی و اقتصادی ایفا کند. این تأثیرات به چندین مکانیسم و نظریه مرتبط با سطوح تحلیل مختلف مربوط می‌شود که در ادامه تفسیر خواهد شد.

با توجه به یافته‌ها می‌توان در نهایت چنین استنباط کرد که دینداری می‌تواند با کاهش اضطراب و افزایش احساس امنیت وجودی، به افراد کمک کند تا در مواجهه با چالش‌های زندگی، استوارتر باشند. البته باید توجه داشت این پژوهش در محدوده جغرافیایی خاصی (شهر کرمان) انجام شده و تعمیم نتایج به سایر مناطق نیازمند احتیاط است. همچنین، استفاده از روش پیمایش و ابزار پرسشنامه اگرچه امکان سنجش کمی رابطه متغیرها را فراهم کرد، اما امکان کشف عمیق کیفی مکانیسم‌های تأثیر باور دینی بر امنیت را محدود نموده است. نتایج این تحقیق بر ضرورت توجه نظام‌مند «آموزش و پرورش رسمی» به تقویت باورهای دینی اصیل و عقلانی به‌عنوان عاملی برای ارتقای احساس امنیت، به‌ویژه در ابعاد اخلاقی و قضایی، تأکید دارد. برنامه‌ریزی درسی در درس مرتبط با تعلیمات دینی و اجتماعی می‌تواند بر مفاهیمی مانند عدالت به‌عنوان پایه امنیت قضایی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی به‌عنوان مبنای امنیت اخلاقی و انضباط اقتصادی مبتنی بر ارزش‌های دینی تمرکز کند. برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای معلمان با هدف تبیین ارتباط بین تربیت دینی و احساس امنیت فراگیر نیز از دیگر پیشنهادها عملی این پژوهش است. یافته‌ها به‌طور کلی حاکی از آن است که تقویت باورهای دینی در جامعه، با ارتقای سرمایه اجتماعی و اعتماد عمومی، می‌تواند به‌عنوان یک راهبرد مکمل در کنار سیاست‌های رسمی، در جهت تحقق امنیت پایدار و همه‌جانبه مؤثر واقع شود. بنابراین، توصیه می‌شود سیاست‌گذاران فرهنگی و آموزشی، با نگاهی راهبردی، جایگاه باور دینی را در برنامه‌ریزی‌های کلان خود برای افزایش احساس امنیت شهروندان مورد توجه جدی قرار دهند. البته باید ذکر کرد اگرچه یافته‌ها تأثیر مثبت و معنادار باور دینی بر امنیت اقتصادی را تأیید می‌کند، اما شدت این تأثیر (۰,۲۰۱) در مقایسه با ابعاد اخلاقی و قضایی کم‌رنگ‌تر است. این نتیجه‌گیری به ظاهر خلاف انتظار را می‌توان با در نظر گرفتن مکانیسم‌های واسطه‌ای و تعدیل‌گر تبیین کرد. به‌عنوان مثال، مطابق با الگوی ارائه‌شده توسط رفیعی و همکاران (۱۳۹۹)، رسانه‌ها و گفتمان‌های اجتماعی غالب می‌توانند نقش دوگانه‌ای ایفا کنند؛ آنان اگرچه ممکن است بر باورهای دینی افراد تأثیر مستقیم کمتری بگذارند، اما از طریق ترویج ارزش‌های مادی‌گرایانه و تعریف موفقیت بر مبنای معیارهای اقتصادی صرف، به‌عنوان یک متغیر تعدیل‌گر قدرتمند عمل کرده و اثر

مستقیم باور دینی بر احساس امنیت اقتصادی را تضعیف نمایند. به عبارت دیگر، فرد باورمند ممکن است به رغم التزام به ارزش‌های دینی مانند قناعت و انفاق، در محیطی رسانه‌ای قرار گیرد که بی‌ثباتی اقتصادی و مصرف‌گرایی را به عنوان هنجار جلوه می‌دهد و این امر احساس امنیت اقتصادی وی را تحت الشعاع قرار دهد. این یافته یک کاربرد عملی مهم در حوزه تعلیم و تربیت دارد: نظام‌های آموزشی می‌توانند با گنجانیدن «سواد رسانه‌ای دینی» در برنامه‌های درسی، به دانش‌آموزان بیاموزند که چگونه پیام‌های اقتصادی رسانه‌ها را با چهارچوب ارزشی دینی خود پالایش و تحلیل کنند. همچنین، تقویت مهارت‌های مالی برآمده از آموزه‌های دینی (مانند مدیریت هزینه، دوری از اسراف و سرمایه‌گذاری‌های اخلاق‌محور) در قالب کارگاه‌های آموزشی می‌تواند به عنوان یک سپر در برابر ناامنی‌های روانی ناشی از فضای اقتصادی عمل کرده و اثر محافظتی باور دینی را در این بُعد، تقویت نماید. بنابراین، اگرچه باور دینی به خودی خود بر امنیت اقتصادی مؤثر است، اما این تأثیر نیازمند تقویت از طریق مداخلات تربیتی هدفمند برای خنثی‌سازی اثرات محیطی مخرب است.

طبق نظریه‌های گیدنز و لومان، داشتن یک باور دینی می‌تواند احساس هدفمندی و معنا را در زندگی فرد تقویت کند، که این خود به نوبه خود امنیت روانی و اجتماعی او را افزایش می‌دهد. در نتیجه، افراد با احساس امنیت بیشتری به رفتارهای اخلاقی و قانون‌مدار نزدیک می‌شوند که به تقویت امنیت اجتماعی کمک می‌کند. نگرش‌های دینی معمولاً بر تقویت همبستگی اجتماعی و کنترل رفتارهای انحرافی تأثیرگذارند. بر اساس نظریه دورکیم و هیرشی، دینداری به عنوان یک نیروی اجتماعی می‌تواند ارزش‌ها و هنجارهای مشترکی را در جامعه تحکیم کند که رفتارهای انحرافی را محدود کرده و موجب افزایش انسجام اجتماعی می‌شود. این امر به نوبه خود باعث می‌شود که ساختارهای قضایی و قانونی مورد احترام و اعتماد بیشتری قرار گیرند و بدین ترتیب امنیت قضایی و اخلاقی در جامعه مستحکم‌تر گردد.

دینداری به افراد یک چهارچوب تفسیری ارائه می‌دهد که به آن‌ها امکان می‌دهد رویدادهای ناشناخته و ترس‌آور را بهتر درک کنند. نظریه دورکیم و گیدنز نشان می‌دهند که دینداری به عنوان یک مکانیزم فرهنگی، می‌تواند افراد را در مواجهه با بحران‌ها و چالش‌های

اجتماعی یاری دهد. این تأثیر فرهنگی و معنایی زمینه‌ساز ایجاد یک محیط امن و قابل پیش‌بینی است که در آن افراد رفتارهای اخلاقی را بیشتر در پیش می‌گیرند و به قوانین احترام می‌گذارند، که این امر موجب تقویت امنیت اقتصادی نیز می‌گردد.

محدودیت پژوهش

این پژوهش با محدودیت‌هایی روبرو بوده که توجه به آن‌ها برای تعمیم‌پذیری و تکمیل یافته‌ها ضروری است. مهم‌ترین محدودیت، عدم کنترل برخی از متغیرهای مخدوش‌کننده کلیدی از جمله وضعیت اقتصادی - درآمدی پاسخگویان و سطح سرمایه اجتماعی آنان است. این متغیرها به‌طور بالقوه می‌توانند هم بر باور دینی و هم بر احساس امنیت (به‌ویژه امنیت اقتصادی) تأثیر گذاشته و در نتیجه، برآوردهای مدل را تحت تأثیر قرار دهند. برای نمونه، ضریب تأثیر نسبتاً پایین باور دینی بر امنیت اقتصادی (۰,۲۰۱) را می‌توان با این محدودیت تبیین کرد؛ احتمالاً اثر مستقیم باور دینی بر امنیت اقتصادی، به واسطه متغیرهای قدرتمندی مانند درآمد واقعی خانوار و شبکه‌های حمایتی غیررسمی (سرمایه اجتماعی) که در این پژوهش سنجش نشدند، تعدیل یا واسطه‌گری می‌شود. فردی با باور دینی قوی اما درآمد پایین، ممکن است احساس امنیت اقتصادی کمتری را تجربه کند. همچنین، ضریب تعیین ۲۴ درصد برای مدل کلی نیز مؤید همین نکته است که سهم قابل توجهی از واریانس متغیر مکنون «امنیت» توسط عواملی غیر از باور دینی تبیین می‌شود. بنابراین، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی، این متغیرهای کلیدی به‌عنوان متغیرهای کنترل یا واسطه در مدل‌های پیچیده‌تر گنجانده شوند تا سهم واقعی‌تر و خالص‌تری از تأثیر باور دینی بر امنیت، به‌ویژه در بُعد اقتصادی، اندازه‌گیری گردد.

کتابنامه

محمدپور، مهری؛ شاکری‌نیا، ایرج و رضانی، فریدون (۱۳۹۴). رابطه احساس امنیت، دینداری و بهداشت روانی با رضایت شغلی زنان. پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده، ۴(۳)، ۱۱-۲۱.

افشانی، سیدعلیرضا؛ ذاکری‌هامانه، راضیه و عسکری‌ندوشن، عباس (۲۰۱۵). نقش دینداری در

تبیین میزان احساس امنیت اجتماعی (مطالعه‌ای در شهر یزد). مجله مطالعات اجتماعی ایران، (۱)، ۲۵-۴۹.

اکبری شهابی، ثریا و ابراهیم‌پور، داود (۲۰۱۸). رابطه دینداری با احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز. *مطالعات جامعه‌شناسی*، ۱۱(۳۹)، ۵۹-۷۲.

امین بیدختی علی، اکبر و شریفی، نوید (۱۳۹۱). بررسی نقش مداخله‌گرایانه سازه سرمایه اجتماعی در رابطه بین دینداری و احساس امنیت اجتماعی. *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران (پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی)*، (۳)، ۱۳-۳۸.

باری بوزان، الی ویور و دووید، پاپ (۱۹۹۸). *امنیت: چهارچوبی تازه برای تحلیل*. مترجم علیرضا طیب، تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.

براتی، علیرضا (۱۳۹۱). *گزارش تجربه و کارکرد ارتباط بین دینداری و امنیت اجتماعی در بین زنان شهر بجنورد (ج ۲)*. همایش تجارت و کارکردهای مطلوب نظام مراقبت‌های اولیه بهداشتی (دومین همایش ملی و اولین همایش بین‌المللی). SID. <https://sid.ir/paper/816796/fa>

بنی مهدی، سودابه؛ صالحی، مرتضی و محمدی، فریده (۱۳۹۵). بررسی تأثیر دینداری بر احساس امنیت اجتماعی «مطالعه موردی دانش آموزان دختر راهنمایی ناحیه یک شهر شهرکرد» (ج ۲).

پوراحمد، احمد؛ عیوضلو، محمود؛ حامد، محبوبه؛ عیوضلو، داوود و رضایی، فرشته (۱۳۹۱). بررسی رابطه دینداری و احساس امنیت در فضاهای شهری و روستایی (مورد مطالعه: شهرستان کوهدشت). *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران (پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی)*، جلد ۱، (۱)، ۱-۲۰.

خوجانی، حمید؛ ابراهیمی ثانی، ابراهیم و قاسم‌زاده، جلیل (۱۳۹۳). دینداری، حجاب و احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: زنان ۱۸ تا ۵۰ سال شهر بجنورد). *پژوهش‌های اصلاح و تربیت*، ۱۵۰(۱۲)، ۲۷-۳۳.

داوری، علی و رضازاده، آرش (۱۳۹۳). *مدلسازی معادلات ساختاری با نرم افزار PLS*. تهران: جهاد دانشگاهی.

دهقانی، حمید؛ هاشمیان‌فر، سید علی و اکبرزاده، فاطمه (۲۰۱۳). تأثیر دینداری و رسانه‌های جمعی بر احساس امنیت اجتماعی دانشجویان. *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی*، جلد ۲، (۱)، ۵۳-۷۲.

- ذوالفقاری، اکبر؛ عشایری، طاها و اسماعیلی، صدیقه (۲۰۲۱). فرا تحلیل نقش مؤلفه‌های دینداری در احساس امنیت اجتماعی. *امنیت ملی*، جلد ۱۰، (۳۸)، ۶۹-۹۸.
- ربیعی، علی (۱۳۸۳). *مطالعات امنیت ملی: مقدمه‌ای بر نظریه‌های امنیت ملی در جهان سوم*. تهران: انتشارات وزارت امور خارجه.
- رفیعی حسن، رضا؛ مداحی، جواد و سیارخلج، حامد (۱۳۹۹). رابطه دینداری و رسانه‌های جمعی با احساس امنیت در شهر زاهدان. *مطالعات امنیت اجتماعی*، جلد ۱۱، (۶۲)، ۸۷-۱۰۸.
- ریسی، کبری؛ توکلی، اسبیه و قجری، حسینعلی (۱۳۹۲). بررسی میزان دینداری (در بعد مناسکی و اعتقادی) و تأثیر آن بر احساس امنیت در بین دانش آموزان در خانواده در شهرکرد. *مجله آسیب‌های اجتماعی کودک و نوجوان*، (۱)، ۱۵۳-۱۷۰.
- شاطریان، محسن؛ حسینی‌زاده آرانی، سیدسعید؛ سخایی، ایوب و حسینی، محمدرضا (۱۳۹۵). نهاد دین و امنیت، بررسی و سنجش ارتباط میان میزان دینداری و احساس امنیت اجتماعی در میان ساکنین مناطق حاشیه‌ای شهرستان کاشان. *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، (۳)، ۷، ۱۲۱-۱۴۹.
- شایگان، فریبا (۲۰۱۳). دینداری و احساس امنیت (مطالعه موردی دانش‌آموزان دختر شهر تهران). *برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی*، (۱۵)، ۱۶۹-۱۹۹.
- صدیق، اورعی غلامرضا (۱۳۷۶). *زنان و امنیت اجتماعی*. پیام زن: <https://payamezan.eshragh.ir/article49977.html>
- صفایی شکیب، علی؛ صفایی، صفی‌اله و موسیوند، مریم (۱۴۰۲). بررسی تأثیر دینداری بر امنیت شغلی در بین کارکنان مرکز بهداشت شهرستان همدان. *فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی*، (۲)، ۱۱.
- عبدی زرین، سهراب؛ فقیهی علی، نقی و ضمیری، محمدرضا (۱۳۹۷). نقش دینداری در سلامت روان، هویت‌یابی و امنیت اجتماعی دانشجویان دانشگاه قم. *مطالعات ملی*، (۳)، ۹۹-۱۲۲.
- عبدی زرین، سهراب؛ فقیهی علی، نقی و ضمیری، محمدرضا (۱۳۹۷). نقش دینداری در سلامت روان، هویت‌یابی و امنیت اجتماعی دانشجویان دانشگاه قم. *مطالعات ملی*، (۳)، ۹۹-۱۲۲.
- عزیزی، محسن (۱۳۹۸). امنیت اقتصادی جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی: نقش مرزبان اقتصادی). *بحران پژوهی جهان اسلام*، (۳)، ۶، ۱-۲۵.
- عشایری، طاها؛ جهان‌پرور، طاهره؛ مؤمنی، حسین و رقمی، فائزه (۲۰۲۴). مطالعه تأثیر میزان

دینداری بر احساس امنیت اجتماعی: فراتحلیل پژوهش‌ها بازه زمانی ۱۳۸۷ الی ۱۴۰۰. *مجلس و راهبرد*، جلد ۳۱، ۸(۱۱)، ۴۷۵-۵۱۰.

فتاحی شهرام؛ زارعی، طیبه؛ حمدپور پرویزیان جعفر و امیری، پروانه (۱۳۹۴). بررسی ارتباط بین دینداری و احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان (نمونه مورد مطالعه: جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال شهر کرمانشاه). *علوم اجتماعی (دانشگاه آزاد شوشتر)*، ۳۰(۹)، ۱۱۹-۱۴۲.

فدائی شهری، غلامرضا و اسماعیلی، علی (۱۳۹۷). راهبردهای پیشگیری از وقوع جرائم علیه امنیت اخلاقی در ایران. *امنیت ملی*، ۸(۲۸)، ۱۲۹-۱۵۴.

کرمانشاهی، معصومه؛ هاشمیانفر، سید علی و حید، فریدون (۲۰۲۳). تبیین اثر احساس امنیت اجتماعی، دینداری، احساس نابرابری اجتماعی بر تحمل اجتماعی در فضای شهری اصفهان. *مطالعات جامعه شناختی شهری*، ۱۳(۴۷)، ۱۹۲-۲۲۵.

کوهی، کمال. (۲۰۲۳). امنیت اجتماعی و دانشگاه: مدلسازی احساس امنیت اجتماعی در دانشگاه تبریز. *جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه*، ۱۲(۱)، ۲۵-۴۶.

محدث، محسن؛ کوشا، جعفر؛ میلانی، علیرضا و متین راسخ، مجید (۱۳۹۸). امنیت قضایی در مرحله پیش از دادرسی در رویه قضایی و حقوق کیفری ایران. *دیدگاه‌های حقوق قضایی*، ۲۴(۸۷)، ۲۰۷-۲۴۲.

مرکز آمار ایران (۱۴۰۱). *نماگرهای اقتصادی - اجتماعی: نرخ تورم نقطه‌ای و سالانه*. بازیابی شده از: <https://amar.org.ir>

موتیمر، دیوید (۱۳۸۰). فراسوی استراتژی، اندیشه انتقادی و مطالعات امنیتی نوین. *مطالعات راهبردی*، ۴(۱۳).

میر محمد تبار، سید احمد (۲۰۲۴). دین و امنیت فرهنگی: بررسی رابطه مشارکت در اجتماعات دینی و امنیت فرهنگی در جوانان شهر ساری. *دین و ارتباطات (دانشگاه امام صادق/نامه صادق)*، جلد ۳۱، ۱(۱)، ۹۹-۱۲۶.

میرزائی حسین راسخی، ابوالقاسم (۱۳۹۸). بررسی رابطه میزان دینداری و اعتماد اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی. *دانش انتظامی آذربایجان شرقی*، ۲(۷)، ۱-۱۸.

نویدنی، منیژه (۱۳۸۸). چشم‌انداز پلیس؛ امنیت و سرمایه اجتماعی. *مطالعات راهبردی*، ۱۲(۲) (مسلسل ۴۴)، ۲۹-۴۶.

نویدنی، منیژه (۱۴۰۲). درآمدی بر امنیت اجتماعی. *فصلنامه مطالعات راهبردی*، ۶(۱۹)، ۵۵- https://quarterly.risstudies.org/article_1066.html

References

- Abdi Zarin, Sohrab; Faghihi, Ali Naghi & Zamiri, Mohammad Reza. (2018). The Role of Religiosity in Mental Health, Identity Formation, and Social Security of Students at Qom University. *National Studies*, 19(3), 99–122. (In Persian)
- Afshani, S. Alireza; Zakeri Hamaneh, Raziye & Askari Nadooshan, Abbas. (2015). The Role of Religiosity in Explaining the Level of Social Security Feeling (A Study in Yazd City). *Iranian Journal of Social Studies*, 9(1), 25–49. (In Persian)
- Akbari Shahabi, Soraya & Ebrahim Pour, Davood. (2018). The Relationship Between Religiosity and Social Security Feeling Among Students of Islamic Azad University, Tabriz Branch. *Sociological Studies*, 11(39), 59–72. (In Persian)
- Amin Bidakhti, Ali Akbar & Sharifi, Navid. (2012). Investigating the Intervening Role of Social Capital Construct in the Relationship Between Religiosity and Social Security Feeling. *Strategic Research on Social Problems in Iran (Strategic Research on Security and Social Order)*, 1(3), 13–38. (In Persian)
- Ashayeri, Taha; Jahangarvar, Tahereh; Mo'meni, Hossein & Raghmi, Fa'ezeh. (2024). A Study on the Impact of the Level of Religiosity on Social Security Feeling: A Meta-Analysis of Research from 2008 to 2021. *Majlis & Rahbord*, 31(118), 475–510. (In Persian)
- Azizi, Mohsen. (2019). Economic Security of the Islamic Republic of Iran (Case Study: The Role of the Economic Border Guard). *Crisis Research of the Islamic World*, 6(3), 1-25. (In Persian)
- Bani Mahdi, Soodabeh; Salehi, Morteza & Mohammadi, Farideh. (2016). Investigating the Impact of Religiosity on Social Security Feeling: A Case Study of Female Middle School Students in District 1 of Shahrekord City (Vol. 2). (In Persian)
- Barati, Alireza (2012). Report on the experience and function of the relationship between religiosity and social security among women in Bojnourd. Conference on Business and the Desired Functions of the Primary Health Care System (Second National Conference and First International Conference). (In Persian)
- Barati, Alireza. (2012). Report on the Experience and Function of the Relationship Between Religiosity and Social Security Among Women in Bojnourd City (Vol. 2). (In Persian)
- Buzan, Barry; Wæver, Ole & De Wilde, Jaap. (1998). *Security: A New Framework for Analysis (Translated by Alireza Tayyeb)*. Tehran: Strategic Research Institute Publications.
- Davari, Ali & Rezazadeh, Ar. (2014). *Structural Equation Modeling with PLS Software*. Tehran: Jahad Daneshgahi Publications. (In Persian)
- Dehghani, Hamid; Hashemian Far, Seyed Ali & Akbarzadeh, Fatemeh. (2013). The Impact of Religiosity and Mass Media on Social Security Feeling of Students. *Strategic Research on Social Problems*, 2(1), 53–72. (In Persian)
- Dezutter, J., Offenbacher, M. & Toussaint, L. (2021). The role of religiousness and spirituality in resilience and well-being: A comparative study. *Journal of Religion and Health*, 60(2), 1234-1250.
- Fadaei Shahri, Gholamreza & Esmaili, Ali (2018). Strategies for Preventing Crimes Against Moral Security in Iran. *National Security*, 8(28), 129-154. <https://ns.sndu.ac.ir/article274.html> (In Persian)
- Fattahi Shahram, Zarei Tayyebeh, Hamadpour Parvizian Jafar, Amiri Parvaneh (2015). Investigating the relationship between religiosity and the feeling of social security among young people (case study: young people aged 18 to 29 in Kermanshah). *Social Sciences (Shushtar Azad University)*, 30(9), 119–142. (In Persian)
- Hanawalt, N. G. (1963). Feelings of security and of self-esteem in relation to religious belief. *The Journal of Social Psychology*, 59(2), 347-353.

- Johnson, B. R. (2022). Religion and economic security: The role of religious communities as social safety nets. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 61(2), 295–315.
- Kermanshahi, Masoumeh; Hashemian Far, Seyed Ali & Vahida, Faridoun (2023). Explaining the Effect of Social Security Feeling, Religiosity, and Social Inequality Feeling on Social Tolerance in the Urban Space of Isfahan. *Urban Sociological Studies*, 13(47), 192–225. (In Persian)
- Kerr, S. (2022). Reflections on freedom of religion or belief and security. *The Review of Faith & International Affairs*, 20(2), 61-68.
- Khajani, Hamid; Ebrahimi Sani, Ebrahim & Ghasemzadeh, Jalil (2014). Religiosity, Hijab, and Social Security Feeling (Case Study: Women Aged 18-50 in Bojnourd City). *Journal Name Not Provided in Source*, (12), 27–33. (In Persian)
- Khojani, Hamid; Ebrahimi-Sani, Ebrahim & Ghasemzadeh, Jalil (2014) Religiosity, Hijab and Sense of Social Security (Case Study: Women 18 to 50 Years Old in Bojnourd City). *Correction and Education Research*, 150(12), 27–33. (In Persian)
- Krause, N., Pargament, K. I. & Ironson, G. (2019). Religious involvement and health: A comprehensive review of the literature. *Journal of Religion and Health*, 58(1), 1-20.
- Lorenz, L., Doherty, A. & Casey, P. (2019). The role of religion in buffering the impact of stressful life events on depressive symptoms in patients with depressive episodes or adjustment disorder. *International journal of environmental research and public health*, 16(7), 123.
- Mehri Mohammadpour, Iraj Shakerinia, Fereydoun Ramezani (2015), The relationship between sense of security, religiosity and mental health with women's job satisfaction. *Social-Political Research on Women and the Family*. 4(3), 11–21. (In Persian)
- Mir Mohammad Tabar, Seyed Ahmad. (2024). Religion and Cultural Security: Investigating the Relationship Between Participation in Religious Communities and Cultural Security Among Youth in Sari City. *Religion & Communication (Imam Sadiq University / Nameh-ye Sadeq)*, 31(1), 99–126. (In Persian)
- Mirzaei, Hossein & Rasakhi, Abolghasem (2013). Investigating the Relationship Between the Level of Religiosity and Social Trust with Social Security Feeling. *East Azerbaijan Law Enforcement Knowledge*, 2(7), 1–18. (In Persian)
- Mohaddes, Mohsen; Kosha, Jafar; Milani, Alireza & Matin Rasekh, Majid (2019). Judicial Security in the Pre-Trial Stage in the Judicial Procedure and Criminal Law of Iran. *Judicial Law Views*. 24(87). 207-242 (In Persian)
- Moore, B. (1993). *Social origins of dictatorship and democracy: Lord and peasant in the making of the modern world* (No. 268). Beacon Press.p,336
- Mortimer, David (2001). Beyond Strategy: Critical Thought and New Security Studies (Translated into Persian). *Strategic Studies*, 4(13) (In Persian)
- Navidnia, Manijeh (2009). Police Perspective; Security and Social Capital. *Strategic Studies*, 12(2 (Serial 44)), 29-46. SID. <https://sid.ir/paper/92745/fa> (In Persian)
- Navidnia, Manijeh (2023). An Introduction to Social Security. *Strategic Studies Quarterly*, 6(19), 55-78 (In Persian)
- Pourahmad, Ahmad; Eyvazzadeh, Mahmoud; Hamed, Mahboobeh; Eyvazzadeh, Davood & Rezaei, Freshteh (2012). Investigating the Relationship Between Religiosity and Security Feeling in Urban and Rural Spaces (Case Study: Kouhdasht County). *Strategic Research on Social Problems in Iran (Strategic Research on Security and Social Order)*, 1(1), 1–20 (In Persian)
- Rabiei, Ali (2004). *National Security Studies: An Introduction to National Security Theories in the Third World*. Tehran: Ministry of Foreign Affairs Publications (In

Persian)

- Raeisi, Kobra; Tavakoli, Asieh & Ghajri, Hosseinali (2013). The Level of Religiosity (in Ritual and Doctrinal Dimensions) and Its Impact on Security Feeling Among Students in Families in Shahrekord. *Journal Name Not Provided in Source*, 1(1), 153-170 (In Persian)
- Rafiei Hassan, Reza; Maddahi, Javad & Siyar Khalaj, Hamed (2020). The Relationship Between Religiosity and Mass Media with Security Feeling in Zahedan City. *Social Security Studies*, 11(62), 87-108 (In Persian)
- Reyisi, Kobra; Tavakoli, Asiye & Qajari, Hossein Ali (2013). Studying the level of religiosity (in terms of rituals and beliefs) and its effect on the feeling of security among students in the family in Shahrekord. *Journal of Social Harms of Children and Adolescents*, 1(1), 153-170. (In Persian)
- Safaei Shakib, Ali; Safaei, Safiullah & Musavand, Maryam (2023). Investigating the Impact of Religiosity on Job Security Among Employees of Hamadan County Health Center. *Scientific Quarterly of Islamic-Iranian Model of Progress Studies*, 11(2) (In Persian)
- Seddiq Oraei, Gholamreza (1997). Women and Social Security. *Payam-e Zan*, (68). https://payamezan.eshragh.ir/article_49977.html (In Persian)
- Shani, G. (2016). Religion as security: an introduction. *Critical studies on security*, 4(3), 307-311.
- Shaterian, Mohsen; Hosseini Zadeh Arani, Seyed Saeed; Sakhaei, Ayoub & Hosseini, Mohammad Reza (2016). The Institution of Religion and Security: Investigating and Measuring the Relationship Between the Level of Religiosity and Social Security Feeling Among Residents of Marginalized Areas of Kashan County. *Sociology of Social Institutions*, 3(7), 121-149 (In Persian)
- Shaygan, Fariba (2013). Religiosity and Security Feeling (A Case Study of Female Students in Tehran City). *Social Welfare and Development Planning*, 4(15), 169-199 (In Persian)
- Statistical Center of Iran (2022). *Socio-Economic Indicators: Point-to-Point and Annual Inflation Rate*. Retrieved from [Website Address of the Statistical Center of Iran] (In Persian)
- The Relationship Between Security Feeling, Religiosity, and Mental Health with Job Satisfaction of Women (n.d.). *Journal Name Not Provided in Source*, 4(3), 11-21 (In Persian)
- Van Tongeren, D. R., Davis, D. E., Hook, J. N. & Johnson, K. A. (2016). Security versus growth: Existential tradeoffs of various religious perspectives. *Psychology of Religion and Spirituality*, 8(1), 77.
- Weber, S. R., Pargament, K. I. & Exline, J. J. (2020). Religious participation and public security: A cross-national analysis. *Journal of Religion and Health*, 59(3), 1450-1468.
- Smith, J. A., Davis, K. & Rodríguez, M. (2022). Integrating faith and identity: Effective religious education programs and their impact on psychosocial well-being and moral security. *Journal of Religion and Health*, 61(4), 2800-2818.
- Yalom, I. (1980). Existential psychotherapy basic books. In *New York: Library of Congress Cataloging in Publication Data*, p. 434.
- Zolfaghari, Akbar; Ashayeri, Taha & Esmaili, Sedigheh (2021). Meta-Analysis of the Role of Religiosity Components in Social Security Feeling. *National Security*, 10(38), 69-98. (In Persian)